دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
سەرەکی ئەنجومەنی کارگێڕیو سەرنووسەر
مصلح مصطفی جلالی

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری
التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

پێنج شەممە ٢٨/٣/١٩٨٥ ژمارە ٧٨٢ — ٨ لاپەرە — بە ٥٠ فلس — الخميس ٢٨/٣/١٩٨٥ العدد ٧٨٢

لەم ژمارەیەدا
● ئاهەنگەکانی جەژنی نەورۆزو بەهار لە مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان لە ل٨ دایە .

قەوارەی سەرکەوتنەکەمان لە داستانی رۆژهەڵاتی دیجلەدا

سەرکردە بۆ ماوەی نۆ سەعات و نیو لەگەڵ
سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان کۆدەبێتەوە

بە ناوی گەل و سەرکردایەتییەوە.. صدام حسین سڵاو لە پاڵەوانیەتی پیاوە ئازاکانی عیراق دەکا

دووشەممەی رابووردو بەرێز سەرەك موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان بە ئامادەبوونی فریق روکنی یەکەم عدنان خیرالله جێگری فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان کۆبوونەوەیەکی لەگەڵ ئەندامانی سەرکردایەتیو فەرماندەمەیدانیەکانی رۆژهەڵاتی دیجلە بەست .

بەرێز لەم کۆبوونەوەیەدا کە نۆسەعاتو نیوی خایاند لەسەرجەمی شەرەکە دواو ئەو دەرسانەی لە داستانی دووەمی رۆژهەڵاتی دیجلە تاجی شەرەکان وەردەگیرێ .

بەرێز سەرەکی فەرماندە لەماوەی کۆبوونەوەکەدا راسپاردەی پێویستیدا بۆ رووبەروو بوونەوەی هەر کوتوپڕیەکی پاشەرۆژو ئەوەی پێویستە بکرێ ، لە هەمان کاتدا بەرێزی بەناوی گەلی عیراقو ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شورشو سەرکردایەتی حزبەوە دەستی رێزی نا لەو کارە پاڵەوانیەی پیاوانی ئازای عیراق لە سەرکردەو ئامیرو جەنگاوەران کردیانو لەم شەرەدا دەوری مەردانەیان گیرا .

دروونیەی دوژمن

ئاشکرابوونی کوشتنی ژمارەیەکی زۆر لە سەرکردەو لێپرسراوانی عەسکەری دوژمن لە شەرەکانی هۆری حوێزەدا

پێری ڕێکخراوی موجاهیدی خەلقی ئێرانی بەرهەڵستکار لیستەی یەکەمی ناوی ئەو سەرکردەو لێپرسراوە عەسکەریەئێرانیانەی بلاوکردەوە کە لە ماوەی پەلامارەکەی ئەم دواییەدا بۆ سەر هۆری حویزە کوژراون بێجگە لە ناوی ١٥ داردەستی خومەینی

رادیوکەی موجاهیدی خەلق کە لە بەغدا وەرگیراوە ناوی دەیان سەرکردەی تیپ و لیوای ئیزامیو پاسدارانی خومەینی بلاوکردەوە کە لە ماوەی پەلامارە سەرنەکەوتوەکەیاندا کوژراون ، لە ناویاندا ئەمانە :

مهدی باکری ئامیری لیوا، عباس کریمی فەرماندەی تیپ ، بەهمەنی فەرماندەی پاسداران لە تاران ، فەرماندەی پاسدارانی مەریوان ، برنسی ئامیری لیوا ، ئەستکار ئامیری لیوا، جعفر زادە ئامیری لیوا، مصطفی کلهر ئامیری فەوج ، شیرازی ئامیری کەتیبە ، عباس بور ئامیری فەوج ، رهبری ئامیری فەوج ، ناصر ترحمی جێگری ئامیری فەوج

رادیوکە رای گەیاند کە دەیان لێپرسراوی تری عسکری کوژراون لەمانە :

عباس سجادی لێپرسراوی پەیوەندی لە لیوایەك شاکات لیپرسراوی تیپ ، رایکا ئینتشاری لێپرسراوی رۆشنبیری تیپ ، کل ئارانی لیپرسراوی پاسداران لە ناوچەی فارسی ، جوادی لیپرسراوی تیپ ، رایکا لیپرسراوی رۆشنبیری پاسدارانی بندر عباس ، جراغی لیپرسراوی پەیوەندی لە لیوای ٥٥ ، مورادی لیپرسراوی ئەندازیاری خوزستان ، مهدی بوریان لیپرسراوی ئەندازیاری تیپ ، خادمی لیپرسراوی موخابەرات لە مەلبەندی عملیات .

هەروەها رادیوی موجاهدین رای گەیاند کە لە داردەستەکانی رژێم ئەمانە کوژراون :

اسدالله موسوی لە نووسینگەی خومەینی ، غلام علي سلمی لە نووسینگەی خومەینی ، رسول لە نووسینگەی ئەسفەهان سەرەرای دوانزەی تر لە نووسینگەی خومەینیو چوار سەرکردەی ئێرانی بریندارش ناویان راگەیەنراوە ئەمانەن : عبدالله عرافی سەرکردەی تیپ ، فیضی جێگری سەرکردەی پاسدار لە کوردستان ، محمود زادە نوێنەری خومەینی لە پاسداران .

تاوانبارکردنی تاوانەکانی رژێمی خومەینی

دیلهی تازە : ئادع : رێکخراوەی نەتەوایەتیی هیندی بۆ لە یەك گەیشتنی جیهانی کارە جانەوەرانەکانی رژێمی تاوانباری ئێرانی تاوانبارکرد کە ناوچە شارستانیەکانی عیراق بۆردومان دەکا .

رێکخراوەکە لە بەیاننامەیەکدا کە بە سەر رۆژنامەکانی هیندا بلاوی کردەوە وتی گەلی هیند بە هەموو بەشەکانیەوە سەری سوورما بەهۆی رەوشتی تاوانبارانەو شێتانەی حوکمرانی تارانەوەو هەر بەردەوامن لەسەر ئەم شەرە هەرچەندە جیهان هەمووی داوایان لێ دەکا دەست لەم شێتیە هەلگرن .

٦٤٧ هەڵمەتی سەرکەوتوانەی هەڵو بەتواناکانمان

هێزە پاڵەوانەکانمان ١٢ تیپ و لیوایەکی دوژمنی دروێنە کردو دوو تیپ و لیوایەکی هێزە پشتیوانەکانی دوژمنی تێکشکاند

دوای ئەوەی لە ١٨ی ئەم مانگەدا ، مزدەی سەرکەوتنی گەورەی جەنگاوەرانی قادسیەی پیرۆزی صدام بە هەموو دنیا راگەیەنراو خەونی چەپەڵی جادووگەرەکانی قومو ئاران بەدەستی مەردانەی جەنگاوەرەکانمان لە گۆرنرا ، هێزە دلێرەکانمان ئەم هەفتەیەش بەردەوام بوون لە سەرکوتاندنەوەی پاشماوەی هێزە شکاوەکانی دوژمنی نامەردو راونانیان لە هەموو قوڵێکی سنووری رۆژهەڵاتەوە .

بەیاننامەی ژمارە ١٧٧٨ رای گەیاند کە پاڵەوانەکانی هەردوو لیوای ٤٩ و ٦٠١ و سرایەکانی مغاویر دوو هەڵمەتی دلیرانەیان بردۆتە سەر دوژمنو فەوجی ١٧ی سەربەخۆو و ٤٦ی دوژمنو ئامیرەکانیان بەتەواوی لەناوبراون .

بەیاننامەی ژمارە ١٧٨٢ی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانیشمان رای گەیاند کە بەپێی راسپاردەی سەرەکی فەرماندە جەنگاوەرانی فەیلەقی یەکی پاڵەوان مەردانە سەرکەوتنیکی تری مەزنیان لەداستانی قادسیەی صدامی نەمردا تۆمار کردو لە هەڵمەتێکی ئازایانەدا راقمەکانی ١٧٣٠ و ١٣٣٢ یان داگیرکردو زیانی سەرووماڵی گەورەیان بەدوژمن گەیاند .

جەنگاوەرانکانمان ... بوونو لەم هەفتەیەدا بێجگە لە دەست وەشاندنی مەردانەیان لە قوڵایی ئێران وەك بەرپەچدانەوەی دەستدرێژی دوژمن بۆ سەر شارەکانمان ، لە مەیدانەکانی جەنگدا ٦٤٧ هەڵمەتی سەرکەوتوویان بردۆتە سەربنکەو مۆلگاکانی دوژمنو زیانی گەورەی پێ گەیاندونو هەر لەم هەفتەیەدا چوار نیشانەی دەریاییان راستەوخۆ پێکاوە .

ئەمەو بەیاننامەی ژمارە (١٧٨٥) کە پێری لە سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانەوە دەرچووە سەرجەمی قەوارەی ئەو هێزانەی دوژمنی راگەیاند کە لەشەرەکانی ئەم دواییەی رۆژهەڵاتی دیجلەدا بە لێدانی مەردانەی دەستی هێزە پاڵەوانەکانمان شکانو زۆربەیان تەفرو تونا کران ، بەیاننامەکە دەڵێ .

[بەدوای بەیاننامەی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکاندا ژمارە ١٧٧٥ لە ١٨ ئاذاری ١٩٨٥ دا بە گەلی عیراقی مەزنی رادەگەیەنێ ، لە بەر رووناکی ئەو کۆبوونەوەیەی بەرێز سەرەك موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزی چەکدار دووشەمەی ٢٥ی ئاذاری ١٩٨٥ سەرەکایەتی کردو بەپێی ئەو مەعلوماتە باوەر پێکراوانەی دەربارەی قەوارەی هێزەکانی دوژمن گەیشتوون کە رژێمی تاوانباری ئێران خستیەکار لە هەوڵە سەرنەکەوتووەکەیدا بۆ دەستدرێژی کردنە سەر نیشتمانە خۆشەویستەکەمانو لەبەر رووناکی ئەنجامەکانی شەرەکەدا لە هەموو لاپەرەکانیاو ئەوەی لە هێزی دوژمن کەوتە بەردەست هێزە ئازاکانمانو لەبەر رووناکی لێکۆڵینەوە لە پێناسی کوژراو قسەی دیلەکاندا روون بووەوە کە بەشداری هێزەکانی دوژمن لە دەستدرێژی خومەینی سەرنەکەوتوودا بۆ سەر وڵاتەکەمان ئەمانەبوون .

● یەکەم تیپەکانی پاسدارانی خومەبنی :
١ – تیپی پێنجەمی پاسدار .
٢ – تیپی حەوتەمی پاسدار .
٣ – تیپی ١٤ی پاسدار .
٤ – تیپی ٢٥ی پاسدار .
٥ – تیپی ٣١ی پاسدار .
٦ – تیپی ٤١ی پاسدار .

● دووەم : لیوا کۆکراوەکانی پاسداران :
١ – لیوایەك لە تیپی ٢٧ .
٢ – لیوایەك لە تیپی ٣
٣ – لیوایەك لە تیپی ١٩
٤ – لیوای ٥٧ .
٥ – لیوای برو جرد
٦ – لیوایەك لە تیپی هەشت .
٧ – لیوای ئەسفەهان .
٨ – لیوای یەزد .
٩ – لیوای (١٥٥)ی تێکەڵ .
١٠ – لیوای ٥٠١ی تێکەڵ .
١١ – سێ لیوای سەربەخۆ .

بەم جۆرە کۆمەڵی لیواکانی پەسدار دەبن بە ١٣ لیوا واتە بەقەدەر چوار تیپ لە پاڵیالیوابەکو بەم جۆرە سەرجەمی هێزی پاسدار دەبێ بە دە تیپ لە پاڵیا لیوایەك .

● سێیەم : هێزی نیزامی :
رژێمی خومەینی تاوانبار ئەم هێزە نیزامیانەی پالپێوەنابەرەو دۆزەخی سووتان .
١ – لیوای پەرەسوودی (٥٥)
٢ – لیوای یەکەمی تیپی (٢٣)ی هێزی تایبەت
٣ – لیوای پیادەی یەکەم لە تیپی (٢٨) .
٤ – لیوای پیادەی سێیەم لە تیپی (٢٨) .
٥ – لیوای پیادەی دووەم لە تیپی (٢١)
٦ – هێزی ساحلی سەربەخۆ .

بەم جۆرە سەرجەمی هێزی نیزامی دەکاتە دوو تیپو ئەو هێزەی لە هور پەرپەوە بەرەو هەڵدیری روخان ١٢ تیپ بوو لە پاڵیا لیوایەکو ئەو هێزانەن لە ماوەی حەوت رۆژە نەمرەکاندا دروێنەکران .

● چوارەم : دوژمن لە ناوچەی هاتنە دەست دوو تیپی (٧٧) و (٩٢)و لیوایەکی لە تیپی (٢١) ئامادەکرد بوو بۆ گەران بە دوای هێزە شکاوەکانیا بەلام نەیتوانی بپەرێتەوە لەبەر ئەو هاتنەدەستە خێرایەی هێزەکانمان بەشێوەیەکی بەکار رایان پەراندو توانی بەری پەلامارەکەی دوژمن بگرێو راستەوخۆ تەفرو تونای بکات ، ئەو هێزەو هێزی تر لە پشت هورەوە یارمەتی تاقمەکانی دوژمنیان دەدا کە پەریبونەوە ئەوانیش بەشی خۆیان لیدانی توندی عیراقیان بە ساروخو تۆپو فرۆکە خوارد ، بەم جۆرە سەرجەمی ئەو هێزانەی دوژمن هێنا بووی بۆ دەستدرێژی کردنە سەر خاکەتان ئەی عیراقیەکان بریتی بوو لە ١٥ تیپ یەك لیواکەم .

ئێمە ئەی عیراقیە مەردەکان ئەم راستییانە دەخەینە بەر چاوتان تا قەوارەی ئەو سەرکەوتنە بزانن کە رۆڵە دلێرەکانتان لە رۆژهەڵاتی دیجلە بەدییان هێناو تا قەوارەی ئەو کارەساتە بزانن کە بەسەر دوژمنەکەتاندا هات لە ئەنجامی لە خۆبایی بوونیاو زوربەی هەرە زۆری ئەو هێزانە بەتەواوەتی بەدەستی هێزە ئازاکانمان تەفرو توناکران .

لە سەرمانە بزانینو دنیا هەمووی بزانێ ئەو نیەتە شەراوییە چییەکە خومەینییەکان خەوی پێوە دەبینن و چۆن دەیانەوێ زەفەر بە نیشتمانەکەمان بەرنو چۆن هێزەکانمان وای کرد خەونەکانیان ببێ بە بەڵابەسەر خۆیان بشکێتەوەو وای کرد ئەنجام کاریکی گەورە بکاتە سەر باری جەنگ بۆ سوودی عیراقی هەمیشەو هەرگیز سەرکەوتوو .

خوا پیرۆزیکا لە پیاوانی مەردو سەرکردەو ئامیرو ئەفسەرو سەربازو بۆپێشەوە بەرەو سەرکەوتنی نوێ تیایدا رەگو ریشەی دوژمنەکانی خواو دوژمنانمان هەڵدەکێشین لە سەرکەوتنیکەوە دەچین بۆ سەرکەوتنی تر لە سایەی ئاڵای سەرکردەی رابەرمان بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسینو سەرکەوتن لە خواوەیە .

تەقەللای ئیسلامی بۆ وەستاندنی شەر

پیرێ مەلیك فهد کوری عبدالعزیز مەلیکی سعودیە لە ریاض لەگەڵ سەرەکی گامبی داودا جاوارا سەرەکی لیژنەی کۆششی خێر خوازی ئیسلام کۆبووەوە .

هەروەها سەرەکی لیژنەکە کۆبوونەوەیەکی تری لەگەڵ شریف الدین پیرزادە ئەمینداری ڕێکخراوی کۆنگرەی ئیسلامی بەستو لە مەسەلەی تەقەللادان بۆ وەستاندنی شەری عیراقو ئێران دوان .

سەرەك جاوارا دوای گەیشتنی بە سعودیە رای گەیاند کە لیژنەی کۆششی خێرخوازی تەقەللای خەست دەدا بۆ دوای هێنان بەم شەرەو گۆڕانەکانی ئەم دواییەی شەڕی نێوان عیراقو ئێرانی بەترسناك باس کرد .

لەلایەکی ترەوە یاسر عرفات سەرەکی لیژنەی راپەراندنی ڕێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین داوای کردوە کۆبوونەوەیەکی خێرایی لیژنەی کۆششی خێر خوازی ئیسلامببەستری بۆ زیادکردنی تەقەللای دوای هێنان بە شەری نێوان عیراقو ئێران .

Institut kurde de Paris

لە کاتێکا کە بیرەوەری ئاهەنگەکانی ئـازارو نەورۆز بەردەوام بوو ، وەبە نیـازی دەرخستنی دیارترین ئـەو هەنگاوانەی لە بـــواری کۆمەڵایەتیو خزمەتگوزاریو هەموو لایەنەکانی پێشکەوتن لـــە ناوچەی کوردستاندا هاتۆتە دی ، ڕۆژنامـــەی « هاوکـاری » چــاو پێـ کەوتنێکی لـــە گـــەڵ بەڕێز یحی محمد رشید جاف سەرۆکی ئەنجومەنـــــی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان‌دا ساز کردو تیایدا دەربارەی ئەو هەنگاوە دیارانە دووا ..

هاوکاری : مامۆستا تکایە گەشەدارترین ڕووی پێشکەـ

ێرانەوە فەرزکرایە ســەر وولاتە پیرۆزەکەمان ، کــە سەرنجی باری پەرەپێدانـی ناوچەی کوردستان بدەیـن ، بە تەواوی هەست بەو باری گۆڕانە پێشکەوتووە دەکەیـن کە ناوچەکەی تێدا ئەژی ،ئەم دەستی ئاوەدان کردنەوەش هەموو لایەنەکانی ژیانـــی کۆمەڵایەتیو خزمەتگوزاریو پەروەردەو ڕۆشـــنبیریو کشتوکاڵو . تاد دەگرێتەـ وەو ملیۆنەها دینار بۆ هـەر بەشێك لەوانە داندراوە کـــە ناوچەی کوردســـــــتانی گەشاندۆتەوە . .

لـە ساڵانـی جەنـگدا ، ناوچەی کوردستان لە ماوەی دامو دەزگـاو ئەمیندارێتیـ

سەرۆکی ئەنجوومەنی ڕاپەڕاندن بۆ «هاوکاری» دەدوێ

وتنی بـەرە پێدانی بەردەوام لە ناوچەی کوردستاندا چینو ،چـــۆن تاقی‌کردنەوەی ئۆتۆنۆمی هەڵدەسەنگێنن ؟!

سەرۆکی ڕاپەڕاندن: ئەوی سەرنج بداتە باری ژیـــانو هەنگاوی شارستانی مرۆڤـی کورد ، بە تەواوی هەسـت بەو تەقینەوە پڕ بیناکارییە دەکات کە سەراپای ناوچەی کوردستانی گرتۆتـــەوەو ڕەنگدانەوەی ڕاستەوخـۆی بایەخی فراوانی سەرکردایەتی دەنوێنێ ، بەتایبەتی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کـە خۆی ئەو بارە نوێیـــەی بەسەر کردۆتەوە ، ئەویش بە تەرخان‌کردنی همـــــوو پێویستیو هۆیەکی پـەرەـ پێدان بەو شێوەیە کە ببێتـە مایەی دروست‌بوونی ژیانـی نوێ لە کوردستاندا کە پێش بەرپابوونی شۆڕش ، لـــە ڕۆژگاری دواکەوتنو پاشـە گەردانی دەژیا ، ئەمـــڕۆش چەندان دەسکەوتی تێدا بەدی هاتووە بەو شێوە کـــــە تاقی‌کردنەوەی ئۆتۆنۆمی ڕۆژ بە ڕۆژ قووڵتر دەکاتـــەوەو وێنەیەکی تازەی ژیانــــی پێشکەوتوومانە ..

گەلی کوردمان ، کە ساڵانی پێشـــس شۆڕشی ١٧ـــ٣٠ی پێشکەوتووخواز لە ژێر باری ستەمکاری‌دا دەیناڵاند، ئەمڕۆ بەختەوەرە بە مومارەســـەـ کردنی مافی ڕەوای خۆی لـە چوارچێوەی یەکێتی‌نیشتمانی داو بۆ قووڵ‌کردنەوەی ڕەوتی ئۆتۆنۆمی ..

سەرباری ئەو جەنگەی لە لایەن ڕژێمی ڕەگەزپەرستی یەکانی خۆی لە باری هـەرە پێشکەوتوو بینیوە ، هەر یەك لەو ئەمیندارێتی‌یانەش لـــە چوارچێوەی نەخشـەی ساڵانی خۆی‌دا ، توانیویەتی بـــە دەوری بەرەو پێشەوە بردنی بیناکاری هەڵسێو ساڵ لـە دوای ساڵ هەوڵی دەوڵەمەند بـــوونـــی تاقی‌کردنەوەی ئۆتۆنۆمی بدات ، کە ساڵ لە دوای ساڵو ڕۆژ لـــە دوای ڕۆژ قووڵتر دەبێتەوە ...

شێرزاد لقی هەولێر

لەگەڵ بەڕێز سەرەکـــی ئەنجومەنی یاسادان

ئادار مانگی

سەرکەوتنەکان بوو

بە بۆنەی ئاهەنگ گێڕانی گەلەکەمان بەیـادی ئازارو نـــەورۆزەوە ، ڕۆژنامـــەی« هاوکاری » چاوی کەوت بە بەڕێـــز ئـــەحمد عبدالقادر نەقشبەندی سەروکـــی ئەنجومەنی یاسادانی ناوچەی‌ئۆتۆنۆمی کوردستان و لـــە لێ‌دوانێکی ڕۆژنامە نووسی‌داووتی :ـ

● لەمانگـــی ئازاردا ، ئازاری خێرو بەخشــــش ، کە چەندان بۆنەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێوە دیارە ، لـــە خۆماڵی کردنـــی نـــەوت و جەژنی مامۆستاو ئافرەت و ڕۆژی ڕۆشنبیری کوردی و نـــەورۆزو ئـــازار ، گـــەلی کـــوردمان ئاهەنگ دەگێڕێ و لە گەلی دا نەورۆزو هەفتەی قادسیەی صدام ، کە لـــە ژێر سیبەری خۆشەویستیو برایەتی و ئاشتی ئەو یادانە دەکاتەوە ... نـــەورۆز لەو بۆنانەدا بە سەربەســـــتی دەیناڵاند .

یادی دەکرێتەوە بە گوێرەی ئەو بوارە گونجاوەی کـــــە شۆڕشی ١٧ـــ٣٠ تەمـــــوز زامنی کردووەو جێی بایەخی دیاری سەرکردایەتی پارتو شۆڕشو سەرۆکی فەرماندەیە خوا بیپارێزێ . کە بایەخـــی ڕووناکی بە ناوچەی کـــوردـ ستانو گەلی کوردمان داوە ، لە کاتێکا کە ساڵانی پێشـــس شۆڕش، ئاهەنگ بە نهێنـــی دەگێڕدراو گەلی کورد لەژێر باری ستەمکاری ڕژێمـــــی دواکەوتنو کۆنەپەرستـــی

لەبەر ئەوە، نەورۆزی ئەمڕۆ، گەلێك مانای مرۆڤایەتی لـــە باوەش دەگرێت، لەپێشـــەـ وەش، خوڵقاندنی هۆیەکانـــی باری ڕاپەڕاندنو چەسپاندنی بنەمای ئابووریو کۆمەڵایەـ تیو ڕامیاریو هانی مـــرۆڤ ئەدات بە تواناو وورەیەکـــی بەرزترەوە بووەستێ، بـــەو شێوەیە کە بەردەوام‌بێ چەسپاندنی هیواو خواستیو بۆ زیاتر داکوتانی برایەتـــیو هێنانە دی عیراقی پێشکەـ وتووی گەشاوە .

بەبانامەی ١١ی ئازاریش بە گەشاوەیی خۆی ئەنوێنـــێ لە مێژووی عیراقی نـــوێ‌دا، کە بنەمای ڕاستەقینەی بـــۆ یەکێتی نیشتمانیمان دابیـــن کردووە، ئەمەش چارەسەری ئاشتی‌یانەی مەسەلەی کوردە لەچوارچێوەی وولاتی یەکگرـ توودا کە ڕەوتی بەرەو پێشتر دەڕوات .

ئەمساڵ، گەلی کوردمـــان یادی ئازارو نەورۆز دەکـــاـ تەوەو سەرکەوتنی ... دلێرمان لە ... وو لاوە بلاوە، ...تایبەتی ... کەوتنەکانـ... ئەم دووایی‌یە لە (حوێزە) کە بەلگەیەکی تری پاڵەوانیەتـــی عیراقییەکانە بەرامبەر بـــە دەست درێژی هێزی کۆنـــە پەرستی ئێـــرانو پیـــاوە مەردەکانی عیراق داستانـــی پاڵەوانی نوێ تۆمار دەکەن .

شێرزاد ــ لقی هەولێر

لەگەڵ بەڕێـــز ئەمینداری گشتی ئابووریو دارایی :

نەخشەی فراوان بۆ ڕاپەڕاندنی کاروباری هاوولاتیان

لـــــە ئەمیندارێتـــی گشـــتـــی‌ی ئـابووریو دارایی‌دا ، تەقەلای فراوان دەنوێنرێو نەخشـــەیەکی پاشەڕۆژی هەیە بەو شێوەیە کـــە دیارترین خزمەتگوزاری پێش‌کەش بـــــە هاوولاتیان بکات ..

لە کاتێکا کە ئەمیندارێتـــی خـــەرێکـــی گفتوگۆکردنی نەخشەیەکی فراوان بوو بـــۆ ڕاپەڕاندنی کاروبـــــاری ئەمانەتەکە ، بەرێز دوکتـــۆر سعدی بەرزنجی ئەمینـــداری گشتی‌ی ئابووریو دارایی بۆ «هاوکاری» دوواو ووتـــی : ئەمیندارێتی لەو ڕوانگەوە کە چاکترین لایەنی خزمەتگوزاری پێش‌کەش بە هاوولاتیان بکات ،بەردەوامە لە دانانـــــی پرۆگرامو پلانی پاشەڕۆژ کە تیایدا سەراپای دامەزراوەـ کانمان بەشداری تێدا دەکەن کە زۆر بەیان ئەتوانم بلێـــم پەیوەندی ڕاستەو خۆیان بـــە زۆربەی هاوولاتیانەوە هەیە، لە ئەنجامی ئـــــەوە ، ئەمیندارێتی ئەوەی لـــــە دەسەلاتی‌دا بێ دەنیوێنێو لە بەجێ‌هێنانی نەخشەکـــەدا ڕەچاوی لایەنی خزمەتگوزاری هاوولاتیەکانی کردووە ..

١ ــ بەســـەرکـــردنەوەو پێداچوونەوەی کاروبـــاری بەڕێوەبەراتیەکانی چاودێرـ ی‌کردنی بازرگانیەتی لـــــە ناوچەی کوردســــــتانداو بەهاوکاری لەگـــــەڵ سەرۆکایەتی ڕاپەڕاندنـــی ناوچەی کوردستاندا .

٢ ــ بەشداربوونـــی زۆربەی کارگێڕانی ئەمانەتەکە لە خولی ئامادەکردنو ڕاهێنان

٣ ــ ئەمیندارێتی نەخشەی کردنەوەی خولێکی ڕاهێنانی لە هەولێردا بەدەستەوەیە بۆ ڕوون‌کردنەوەی شارەزایـــی لە بارەی داراییەوە .

دانانی لێژنە لە لقەکانـــی بازرگانیەتیو داخستنی ئـــەو وەکالەتە پێشووانەی کـــە مەرجەکانی کردنەوەیان تێـــدا دیار نیە .

٥ ــ تەقەللا بەردەوامە لە بارەی کردنەوەی بازاڕگـــای مەڵبەندی‌ی لە هەولێـــــرو سلێمانیو هەنگاوێکی چاکمان لەم بارەوە ناوە .

٦ ــ ڕێگەدان بەوە کیلەکان لە ناوچەی گەشتو گوزاریو قەزاو ناحیەکان لـــە پێناوی ئەوەی کە هاوولاتی بتوانێ بە ئاسانی ئەو شتو مەکانـــەی دەست‌کەوێ .

٧ ــ پێداچوونـــــەوەی نەخشەی دابەش‌کردن .

٨ ــ هەوڵدان بۆ ڕامالێنی ئەو کۆسپو تەگەرانەی دێتە ڕێی دابەش‌بوونی بەشـــی نانو ئاردو پێویستی تـــری هاوولاتیان .

٩ ــ قۆناغی‌دووەمـــــی پرۆژەی سایلۆی مەخمـــور دەکرێتەوە .

١٠ــ هەموو توانایەك بـــۆ بـــــــۆ بەجێ‌هێنانی بڕیاری سزادانی سەرپێچـــی کەرانی بازاڕ خراوەتە کـــارو تـــــا ئێستا ئەمیندارێتی بەردەوامە لە ڕاپەڕاندنی ئەو نەخشەیە کە دەبێتە مایـــەی سنووردانان بۆ ئەو کەسانەو پێش‌کەش‌کردنی لایەنـــــی خزمەتگوزاری بۆ هاوولاتیان.

شێرزاد ــ لقی هەولێر

گلەیی‌یەك

ڕێکەوتـــی ١٧ـ٢ـ١٩٨٥ قوتابخانەی ئامادەیی کچانی سلێمانیو قوتابخانـــــەی خانزادی کچان لە هۆلـــــی «ڕۆشنبیری جەمـــــاوەری کوردی» بۆ بەرنامەی «جگـــەر گۆشەکان» کێ برکێیەکـــــی پەروەردەییان ساز کرد .

کە مۆرکی هیلاکی هەردوو قوتابخانەکەی پێوە دیاربوو. وابڕیار بوو لە ٨ـ٣ـ١٩٨٥ بەرنامەکە پێشکەش بکرێـــت بەڵام دیاردەیەکی زۆر سەیر ڕوویدا ئەویش دابڕانـــی «ئۆپەرێتی ئێمە ئـــافرەتیـــن نیوەی کۆمەڵین» لەبەر نامەکە و شـــــــەوی ٤ـ٣ـ١٩٨٥ بەتەنیا بەبێ هیچ پێشەکـــی ناوهێنانی بەرنامەکە یان نـــاو هێنانی ئۆپەرێتەکەو ئـــــەو لایەنەی پێشکەشی کردووە ، ڕاستەوخۆ دوای ووتـــــار خوێندنەوەیەك (ئۆپەرێتەـ کەی) پیشان دا ، پاشـــــی دەنگ‌وباســـی کاتژمێری دە دووبارە کرایەوە .. بینەران حەپاساون ئەم قوتابیانە کێن؟ لەکوێ دەیلێن ؟ سەر بــە چ دەستەیەکن ؟ کێ نووســـەرو ئامادەکەری ئـــەم ئۆپەرێتو سرودەیە ؟ قوتابیان خۆیان دەڵێن ئێمە هیوای بینینـــی بەرنامەکەمان‌بوو چــــــۆن ببینیـــنو چۆنمـــان دی ؟؟ دابڕانی بەشێکی بەرنامـــەو پیشاندانی بڕگەیەك لـــێی تەنیـــا بـــۆ پروپاگەندەی شانۆگەریی‌یەکی گـــــەورە دەبێت کە شوێنو کـــاتـــی پیشاندانی ڕوون کاتەوە بۆ جەماوەر نەك کێ‌برکـــــێو بەرنامەی جگەرگۆشەکان . خۆ ئەگەر دوای پێشکەشـــس کردنی بەرنامەکە بە تەواوی هەندێ بڕگەی ناوبەنـــــاو پیشاندرایە بەهەرحاڵ ،بەڵام ئەمە او دەنێن چی‌ی !!

لیژنەی چالاکی ئامادەیی کچان لەسلێمانی

لەگەڵ بەڕێـــز ئەمینداری ئەوقاف :

چەند ساڵانەدا ٦٧ مزگەوت لە هەولێرو ٥٩ مزگەوت لـــە سلێمانیو ٦٠ مزگەوت لـــە دهـــۆك دروست‌کراونو ، چەندان مزگەوت لە سەراپای ناوچەکانی کوردستاندا چاك کراونەتەوە ، لەگـــــەڵ دەستەبەرکردنی کەل‌وپەلو پێداویستی زیاتر لە هـــەزار مـــزگـــەوت بەشێوەیەکی ڕێك‌وپێكو ١٣ مزگەوتـــی

لایەنی ڕووناکی لە خزمەتی باری ئاینی دا

ئەمیندارێتی گشـــتـــی‌ی ئەوقافو کاروباری ئاینیی لە ناوچەی کوردستاندا ،دەوری دیاری خۆی لە خزمەتگوزاری و بلاوبوونەوەی هۆشمەندی ئاینیی دەگێڕێ ، بەو شێوەیە کە چاکترین خزمەتی تایبەتی پێش‌کەش بکات ،

هەروەکو بەڕێز ئەمینداری گشتی مامۆستا ــ بەشـــیر ئەتروشی‌ــ باسی دیارتریـــن ئەو لایەنانەی بۆ کردیـــن و ووتی :

هەر لە ســــــەرەتای بەجێ‌هێنانی یاسای ئۆتۆنۆمی ،ئەمیندارێتیەکەی ئێمەش توانیویەتی چەندان پـــرۆژەی خزمەتگوزاریو ئەرکی دیاری خۆی بگێڕێ ، لەوانەش لەم هاوچاخ لە هەولێـــــرو ٢٧ مزگەوتی هاوچاخ لە سلێمانی و ١٦ مزگەوت لە دهۆك ... بەڵام لە ڕووی پێش‌کەشـ کردنی لایەنی خزمەتگوزاری بۆ پیاوانی ئاینی ، ئەمانەتەکە هەموو توانایەکی خۆی بـــۆ زامن‌بوونی پێویستی پیاوانی ئاینیی مسۆگەر کردوە ،بەو شێوەیە ، کە پیاوانی ئاینی شوێنی کۆمەڵایەتی خۆیـــان ببێننو بەیامی پیرۆزی ئاین بگەیەنن . نزیکـــەی «١٣٠٠» پیاوی ئاینی لە هەمـــــوو ناوچەکانی کوردســـــتاندا دامەزراون کە بەلگەنامـــەی دانیشگای ئیســـــلامیان

بڕوانە ل ١١

شێرزاد ــ لقی هەولێر

لێرەو لەوێ

هەندێکمان وا ڕاهاتوویـــن هەموو کاتێ کە ڕەخنە ئەگرین لایەنی‌باش نـــەخینـــە ڕوو ،بێ‌گومان ڕەخنە بەچـــاكو پێچەوانە ، خزمەتی خـــۆی‌ئەکا دەوری هەیە ، ماوەیەکە لـــەســـــەر بەرنامەکـــانـــی‌تەلەفزیونی تامیم ئەنوسین ، گلەییان لێ‌ئەکەین کە بەرنامەی‌باشمان پێش‌کەش ناکەن ..

لێرەوە ئەمجارە باســـــی یەکی لەو بەرنامـــــــــە سەرکەوتوانە ئەکەین کـــــە لەسەر شاشەی همـــــان تەلەفزیون پێشـــکەشـــس ئەکرێت ، ئەویش بەرنامەی (هـــونـــەر)ە کەمامۆستای هونەرمەند دارا حمـــە سعید ئامادەی ئەکاتو پێش‌کەشی ئەکا .. ئەم بەرنامەیە وەکـــو بەرنامەی هونەرە جوانەکانە ، تەنها ڕەخنەمان ئەوەیە کاتی خۆی لە شەوێکی درەنگـــــا پێش‌کەش ئەکرا ، تەنهـــــا لایەنی یەکەرسازی گرتبووە

هەر چەندە ئەم بەرنامەیە چەند هەفتەیەك لەچـــــاوی بینەران وون‌بوو ، لەشەوی ٢٦و٢٧ـ٢ـ١٩٨٥ دا ، بـــۆ جارێکی‌تر بەچاوی بینـــەران شادبوەوە ؛ ئەو گۆڕان‌کاریەی تیا بەدی‌کرا . کە کات ژمێری ١٥ر٩ی شەو پێش‌کەش‌کرا، ئومێدمان وایە بەرنامەکـــــە بەردەوام بێت ، لەپێش‌کەش کردنی ئەوباسە هونـــەریو زاستیانەی کەمێشکی مرۆڤی پێ‌زاخاو ئەدرێو ڕاستەو خۆ بیری بینەران بۆ خـــۆی ڕائەکێشێ، بەڵگەی ڕاستیش بۆ ئەم لایەنە ، بینەرانن کـــە چەند بەوردیو دڵسۆزانـــە پرسیارەکانیان ئاراســـتەی پێش‌کەش‌کەری بـــەرنـــامـــە ئەکەن .. کە هەموو شتـــێ خزمەتی گشتی بکات ، کەس ناتوانێ پێی بڵێت خراپـــە . ڕاستە کە ئەڵێن ئاو لەهەق ڕادەوەستێ داواکاریمـــان ئەوەیە لقەکانی‌تری هونەریش لەم بەرنامە نۆبەرو شیرینەدا بـــــەو سەلیقەو بەتوانایەی هونەرمەند پێش‌کەش بکرێت، ئاواتمانە هەمـــوو بەرنامەکانی ئەو تەلەفزیونە بگاتە ئاستی بەرنامەی هونەرە جوانەکانو نەپچڕاوو تەمەن درێژ بێت .

ــ ئـــازاد ــ

بۆ بەرچاوی کاربەدەستانی شاری هەولێر

کاك ابوزید زرار دەڵێ :

گەڕەکی حی صـــــــدام گەرەکێکە لەگەڕەکـــــــە گەورەکانی شاری هەولێـــــر مەبەستمان ئەوەیە کە خەڵکی ئـــەم گـــەڕەکـــە چـــەنـــد گیروگرفتێکیان هـــەیـــە بەتایبەتی ئەو شەقامـــــە ســــەرەکی‌یە کەلەسەرڕێگای مخمورەوە لادەدات بۆ گەرەکە کە دەچێت بە تایبەتی ئـــەم شەقامە لەهەمــــــــــوو شەقامەکانی‌تر قەرەباڵغترە وە ئۆتۆمبیلێکی زۆر لەم شەقامە هاتوچۆ دەکات ئەم شەقامە تاکـــو ئێســـتا چاك‌نەکراوە هەموو بۆتە چاڵو کەنـــدو کوسپو قوڕو چڵکاو ئـــاوی لێ‌ڕاوەستاوە بۆتە گۆماو کـــە همـــوو ئۆتۆمبیلێك ناتوانـــێ هاتوچۆ بکات تەنانەت پیاویش ناتوانێ بەم شەقامـــــەدا تێ‌پەڕیت . لـــە هاوینیشدا لەبەر تۆزوخۆڵ هیچ کەسێك ناتوانێ بەم شـــــەقامەدا تێ‌پەڕێت وەئەم ماڵانەی نزیك ئەم‌شەقامەن زۆر بێـــزارو شپرزەن . ئایا تاکوکەی ئەم شەقامە وادەبێ ؟ تاکو کەی ئەم خەڵکە لەچاوەڕوانیـــدا بمێننەوە .

ئـــــەم داواکاریـــــە بۆبەڕێوەبەرایەتی شارەوانی هەولێر .

ــ خەڵکی ئەم گەڕەکە تاکو ئێستا پاسی بەرژەوەنـــدی هاتوچۆ کردنیان نی‌یە لەساڵی ١٩٨٤ ماوەیەك پاسێکیـــان هێنا پاشان ئەویشیان بردەوە ئێستا بێ پاس ماون تەنانەت هەندێ کەونە ئۆتۆمبیل نەبێ کەهاتو چۆدەکەن هیچـــــی تر سەیارەیان نی‌یە هاتوچۆی ناوشار بکەن ، ئـــــــەم داواکاری‌یە بۆبەڕێوەبەرایەتی بەرژەوەندی پاسی هاتوچۆـ کردنی ناوشارە .

ئایا کەی ئەم خەڵکە لـــەم گیروگەفتانە ڕزگاریان دەبێ؟

• هەندێ دیاردەی ناساز •

محمد سعید سلیم جاف

١ ــ وەکو چەند مانگـــی لەمەو پێش لەبارەی نەوتو غازو بێ‌بەشی هاوولاتیانەوەو بەقاچاخ فروشتنی ئەم مادانە نوسیمان لە هاوکاریدا بـــڵاو کرایەوە تاوکو ئیســـــــتا چارەسەری ئەم‌تەنگ‌وچەڵەـ مەیە نەکراوە. ئێمە کە لقێکی هاوکارین لەسلێمانی هەمومان تاوەکوئیستا هەربەقاچاخـــی ئەم مادانە ئەکرین چەنـــدـ جارێک بۆ ئەم مەبەســـتە بەپێشنیارو وتووێژ ئـــــەم باسەمان کــــــــردوە . بەڕێوەبەری کارو باری غازو نەوت لە وەڵامدا دەڵێـــــت پێشنیارەکەتان چـــــــوە بۆوزارەت بـــۆ دان‌پیاهێنانی ئەو کەکۆبونتان بدرێتیو دانی پیا ناوە بەڵام لەپاش ساڵێکە دەڵێت ڕازی بونەکـــــەی نەگەیشتوەتە ئێمە ئەمەمـــان وا لەمەش سەیرتر ئـــــەوە نزیکەی دومانگ نەبێـــــت بائعەکان کەغـــاز ئەگیـــــرن بەشێوەیەکی دوور لەیاســـــا دەجوڵێنەوە چاوەڕوانـــــی چارەسەرێیەك دەکەین .

● کاك خلیل محمد عبداللە نامەیەکی دەربـــــــارەی قوتابخانەکەی گوندی نازەنین بـــۆ نـــووســـیوین ئـــەمـــە پوختەکەیەتی :

لە قوتابخانەکەی ئــــــەم گوندەدا ٥٨ منداڵی چاوگەش دەرس دەخوێنن ، بەڵام تەنها دوو مامۆستایان بۆناردوە بۆ گشت دەرسەکان .. کـــەچی لەگوندەکانی سەر ڕێی نێوان کۆیەو هەولێر چەندیـــــــن مامۆستایان هەیە و ئـــــەوی سەیرە ئەو مامۆستایانەی بۆ گوندی نازەنین دەنێررین .. موباشـــرە نـــاکـــەن .. داوا دەکـــەیـــن بەڕێوەبەرایەتی پەروەردەی هەولێر لایەك لەم داواکاری‌یە بکاتەوە .

Institut kurde de Paris

جەنگاوەرانی پارتی دیموکراتی کوردستان ... بۆ
سەرکەوتنی سوپای دلێرمان پاڵپشتن

لەهەفتەی قادسیەی صدامداو بەبۆنەی سەرکەوتنەکانی ئەم دوایەی سوپای عێراقی بەهێزمان لەهۆری حوێزە ... چاومان کەوت بەجێگری لێپرسراوای لقی چواری پارتی دیموکرات لە سلێمانی هەڤاڵ سعید کمال رشیدو چەند جەنگاوەرێکی تر ..

● سەرەتا هەڤاڵ سعید کمال رشید جێگری لقی چوار ووتی : —

چوار بەمجۆرە هەستی خۆی دەربڕی :

لەرێزی جەنگاوەرانی پارتیماندا خۆشحاڵی خۆمان دەرئەبڕین . کە هەمیشە پاڵپشتی سوپای ئازای گەلەکەمان بین . گیانی خۆمان بەخت ئەکەین لەپێناوی سەربەرزی خاکی عێراقی خۆشەویستماندا . پڕبەدڵ پیرۆزبایی لەسوپای مەزنمان ئەکەین . لەبەدەست هێنانی ئەو سەرکەوتنە گەورەیەی

بەبۆنەی سەرکەوتنەکانی سوپای عێراقی مەزنمان بەسەر دوژمنانی عێراقمان فارسی رەگەزپەرست لەبەرەکانی جەنگ و رۆژهەڵاتی بەسراو هۆری حوێزدا .. بەمبۆنەیەوە لەهەمان کاتدا جەژنەکانی نەورۆزو ئادار هاتنە پێشەوە . بوە دوو مژدەی سەرکەوتنی خۆشیو بەختیاری گەلی عێراق . جائێمەش هەربەم بۆنەوە گەرمترین و جوانترین رێزو سڵاومان ئاراستەی سەرەکی فەرماندە هەڤاڵی تێکۆشەر کاك صدام حسین ئەکەین . پیرۆزبایی لەهەموو سوپای عێراقی ئەمو ئەکەین . بۆ ئەو سەرکەوتنانەی لەبەرەکانی جەنگ بەدیان هێناوە . بەناوی هەموو جەماوەری پارتیمان لەسنوری لقی چواری سلێمانی پەیمان تازەئەکەنیەوە بۆسەرەکی فەرماندە . هەتا دوا دڵۆپی خوێنمان ئامادەین بۆپارێزگاری خاکی عێراقمان هەربژی سەرەکی تێکۆشەر هەڤاڵ صدام حسین نەمری و سەربەرزی بۆ شەهیدانی جەنگی قادسیەی صدام .

● جەنگاوەر عزیز محمد حسین ئامر قاعدەی جەنگاوەرانی پارتی دیموکراتی کوردستان لە لقی

کەلی بە دوژمنانی گەلی عێراقی بۆهەتاهەتایی شۆڕکرد . ئەمەش لەپیاوەتی و توانای سەرکردەی تێکۆشەر هەڤاڵ صدام حسینەوەیە هەر سەربەرز بێت ئاڵای عێراقمان بە فەرماندەی قارەمان صدام حسین .

● جەنگاوەر نجم‌الدین خدر گردە ووتی :

بەهەموو توانامانەوە بەرگری لەخاکی عێراقمان ئەکەین شان‌بەشانی سوپای قارەمان بەبۆنەی سەرکەوتنەکانمانەوە لەم‌شەڕانەی دوایی گەرمترین پیرۆزبایی پێشکەش پاڵەوانەکانی سوپاو سەرکردەی پێشەوا صدام حسینی تێکۆشەر ئەکەم لەسەرکەوتنەو بۆسەرکەوتنێکی تر .

● جەنگاوەر عثمان عبدالله عثمان : —

سڵاو لەسەرەکی فەرماندە هەڤاڵ صدام حسین خوا ئاگاداری بێت . کەبەزیرەکی و تواناوە رێگای سەرکەوتنمان بۆدیاری ئەکا .. سڵاو لە برا سەربازەکانی بەرەکانی جەنگ کە گشت کات جێگای شانازیمانن و سەرکەوتنمان بەسەر فارسە رەگەزپەرستەکاندا بۆبەدەست ئەهێنن . سەربەرزی و نەمری بۆشەهیدانی قادسیەی صدام .

● جەنگاوەرێکی‌تری پارتی دیموکراتی کوردستان محمود حسین رسول ووتی : —

بەختیارم بەوەی چەکی مەردایەتیم بۆپارێزگاری کردن لەخاکی عێراقی خۆشەویست کردۆتە شان . مەرج بێت تائەو کاتەی خوێنم ئەرژێ لەسەر پاراستنی سنوری عێراقمان چەك دانەنێم سڵاوو رێزم بۆباوکی فەرماندە سەرەکی خۆشەویست صدام حسین و هەموو سەربازە خۆڕاگرو ئازاکانمان لەبەرەکانی جەنگی رەوامانددا .

● جەنگاوە حاجی حسن ووتی :

بە شانازیەوە ئەڵێم سوپای عێراقمان و گەلی عێراقمان هەمووکاتی سەرکەوتوودو سەرکەوتوش ئەبێت چونکە رابەرو پێشەوای بەتوانای وەك سەرەکی فەرماندە صدام حسین سەرکردایەتیمان ئەکا لەبەرئەوە . دوژمنی عێراقمان فارسی رەگەزپەرست هەرچی هێرشێك بێنێ بۆسەر سنورمان ئەبێ بەسەر شۆڕیو شکانەوە بکشێتەوە شەڕی ئەمجارەی هۆری حوێزە گەورەترین نیشانەی ئەوئازایەتیە .. هەر بەرخوردار بێت سەرەکی فەرماندە صدام حسین . ئێمەش لە پشتیەوە جەنگاوەرێکی بەوەفاین .

● جەنگاوەر عمر عزیز ووتی :

ئێمە هەموو کاتێ ئامادەین بۆگیان بەختکردن لەپێناوی خاکی نیشتمانی ئازیزماندا عێراقی پیرۆز .. جێگای‌خۆیەتی کەبەبۆنەی ئەم‌سەرکەوتنانەی دوایی هێزی سوپای دلێرمان . وەفاداری و پەیمانی بەردەوام‌بوون دووپات بکەینەوە .. بۆسەرەکی بەرێزو فەرماندەی گەل عێراقمان هەڤاڵ صدام حسین گشت‌کات ئامادەین و گیان لەسەر دەستە لەپێناوی پاراستنی خاکی وڵاتمان مردن و سەرشۆڕی بۆ سوپای بەربوی ئێرانی [illegible] و [illegible] بۆسوپای ئارای عێراقمان .

لقی سلێمانی

بەرێز بەرێوەبەری گشتی پەروەردەی سلێمانی

لەهەفتەی
قادسیەی صدامدا ..
بۆهاوکاری ئەدوێ

بەرێوەبەرایەتی گشتی پەروەردەی سلێمانی هەروەکو هەموو بەرێوەبەراتی و فەرمانبەرانیتی و رێکخراوە جەماوەریەکانی تری شاری سلێمانی ، بەرنامەیەکی تایبەتی تەرخان کردوە . بە ئامادەبونێکی تەواو و فراوانەوە بۆئاهەنگ گیران بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدامی پیرۆزەوە لەلێدوانێکا بۆ رۆژنامەی هاوکاری بەرێز خضر شوکت محمد — بەرێوەبەری گشتی و سەرەکی باڵای لیژنەی ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەی صدام لە پەروەردەی سلێمانی باسی بەرێکردن و بەپیرەوە چوونی ئەم هەفتەیەی کرد ووتی : —

ئاهەنگەکانی ئەمساڵی پەروەردەی سلێمانی لەژێر دروشمی (صدام حسین نیشانەی یەکێتی نیشتمانی و سەرکردەی سەرکەوتن و دروستکەری شانازیمانە) دەست پێ‌ئەکرێت . پێش‌ئەوەی باسی پرۆگرامی ئاهەنگەکانی پەروەردەو خۆئامادەکردنمان بکەم . بۆ یادکردنەوەی ئەم‌هەفتە پیرۆزە ، بەناوی خۆم و هەموو فەرمانبەرانی پەروەردەو مامۆستایان و قوتابیانی سلێمانیەوە . سڵاو پیرۆزبایی پێشکەش بەسەرۆکی تێکۆشەر فەرماندە صدام حسین و هەموو سەربازانی سوپای دلێرمان ئەکەم .. چونکە بەراستی ئاهەنگ گیران لەهەفتەی قادسیەی صدامی ئەمساڵدا جیاوازیەکی زۆری هەیە لەگەڵ ساڵانی‌تر . ئەوەش ئەو سەرکەوتنە مەزنەیە کە سوپای دلێرمان بەسەرکردایەتی هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین لەشەرەکانی هۆری حوێزە بەدەستیان هێنا ئەم سەرکەوتنە مەزنە جێگایەکی دیارو گەورەی لەدڵی هەموو عێراقیەکدا هەیە . چونکە ئەوراستیە جارێکی‌تر دەرکەوت . کە ئێمە لەسەر هەقین ئەوەشی لەسەر هەق بێت و سەرکردەو رابەری هوشیاری وەکو بەرێز صدام حسینی هەبێت هەر سەرئەکەوێت .

بەرێوەبەرایەتیەکەمان بۆئەوەی بەشێوەیەکی گونجاو یادی هەفتەی قادسیەی صدامی پیرۆز بکاتەوە لیژنەیەکی تایبەتی بۆئەم مەبەستە پێك‌هێنا . جگە لەلیژنەیەکی لاوەکی کە لێپرسراوانی قوتابیان و لاوان و ئافرەتان و لێپرسراوێك لە سەرکردایەتی لقی پارتی بەعسی عەرەبی سوسیالیستی سلێمانی تیایدا بەشدارن . ئاشکرایە لاتان کەمیهرەجان و ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەی صدام لەخۆشی ئەو سەرکەوتنە گەورەیەی کە سوپای دلێرمان لەهۆری حوێزە بەدەستی‌هێنا پێش‌خرا .. ئێمەش بەوبۆنەیەوە بەبۆنەی جەژنی نەورۆزی پیرۆزەوە ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەمان دەست‌پێ‌کرد ئێوارەی ١٩٨٥/٣/٢٠ لەهۆڵی کۆشکی رۆشنبیری سلێمانی ئاهەنگێکی قەشەنگمان سازکرد تیایدا ئامادەیە پیشەییەکانی کچانی سلێمانی و خانەی پێ‌گەیاندنی مامۆستایانی کچان بەشداربوون . کەلەژێر چاودێری بەرێز پارێزگاری سلێمانی جعفر عبدالکریم بەرزنجی ئاهەنگەکە دەستی پێ‌کرد . تیایدا قوتابیان خۆشی‌خۆیان دەربڕی و شایانی‌باسە لیژنەکانی یەکێتی قوتابیان و لاوان لەوقوتابخانانە بەشداری سەرپەرشتی‌کردنی ئاهەنگەکەیان‌کرد .. لە کۆتایدا بروسکەی بەڵێن بۆسەرکردەی بەوەفاو تێکۆشەر صدام حسین خوێندرایەوە لەلایەن قوتابیان و مامۆستایانی قوتابخانەکانەوە . پیرۆزبایی لەوسەرکەوتنە پیرۆزکرا . کەلەهۆری حوێزە سەربازە دلێرەکانمان بەدەستیان‌هێنا . سەرباری ئەوەی لەهەموو قوتابخانەکان ئاهەنگەکان دەستی‌پێ کرد تیدا هەموو قوتابخانەکانی شاری سلێمانی هەرلەباخچەی ساوایان تاوەکو ئامۆژگاو خانەی‌پێ‌گەیاندنی مامۆستایان بەشداریان تێداکرد . بەدروشمی تایبەت هەموو قوتابخانەکان رازاوەتەوە . هەریەکە لەئاستی خۆیەوە . ئاهەنگەکانی وەست پێ‌ئەکات هەموو قوتابخانەیەك وانەی یەکەمی تەرخان‌ئەکا بۆ پێشکەش‌کردنی باسی تایبەتی و گرنگ‌دان بەم‌هەفتەیە . ووتەکانی بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین . لەم هەفتەیەدا هەر قوتابخانەیەك میهرەجانێکی هونەری لەچالاکی و گۆرانی و دیمەو نمایشتنامە . پێش‌کەش ئەکەن . جگەلەوەی رۆژێك بۆباوکان و دایکانی قوتابیان تەرخان ئەکرێت بانگ‌ئەکرێن . لەگرنگی جەنگی رەوامان و سەرکەوتنەکانی سوپامانیان بۆباس ئەکرێت هەموو قوتابخانەکان بلاوکراوەی سەردیوار بەو بۆنەیەوە دەرئەکەن . جگە لە جموجوڵی تری وەرزشی و گەشت و بابەحدان بەهەفتەی قادسیەی صدام .

هەربەم بۆنەیەوە پێش‌برکێ زانستی و هونەری نێوان قوتابخانەکان ئامادە ئەکرێت . کەبریتی ئەبێت لەپێش‌برکێی لەنێوان قوتابیاندا . پرسیارەکان تایبەت‌ئەبێت بەدەوری سەرەکی فەرماندە صدام حسین خوا بیپارێزێ .

لقی‌سلێمانی

بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدامەوە

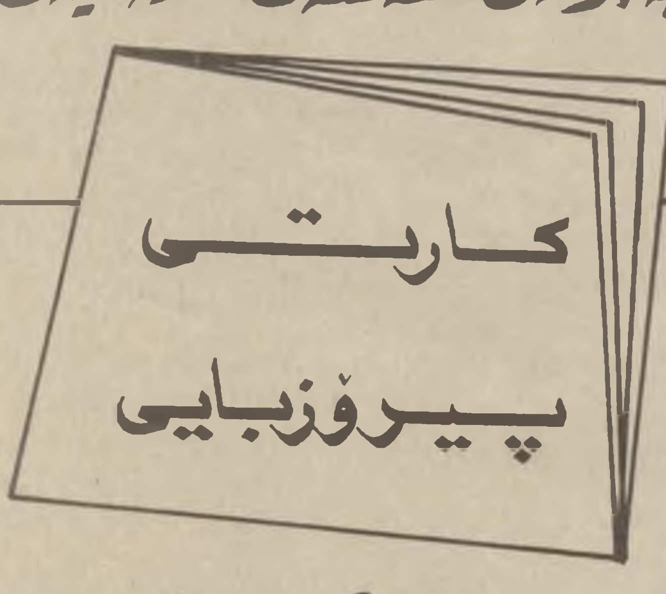

بکر ایوب قاسم
ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی
لێپرسراوی
لقی ٥ پارتی شۆڕشگێڕی
کوردستان

بەناوی هەموو ئەندامانی پارتیمانەوە پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان لقی پێنجی پارتیمان لە سلێمانی .. سڵاومان ئاراستەی سەرەکی فەرماندە تێکۆشەر صدام حسین ئەکەین خوا بیپارێزێت . بە بۆنەی نەورۆزو هەفتەی قادسیەی صدامی پیرۆز و سەرکەوتنمان بەسەر رژێمی فارسە رەگەزپەرستەکان . هەروەها بەڵێن تازە ئەکەینەوە . کە هەمیشە سەربازێکی دڵسۆزبین لە هێڵی پێشەوەی جەنگ و تا دوا دڵۆپی خوێنمان . پیرۆزبایی لە سوپای عێراقمان ئەکەین بۆ ئەو سەرکەوتنە مەزنەی . پارتیمان هەموو کات پاڵپشتی ئەو سەرکەوتنانەن بەرامبەری سەرەکی فەرماندە کاك صدام حسین .

بەرێز انور محمد محمود
سەرۆکی یەکێتی
مامۆستایانی ناوچەی
ئۆتۆنۆمی
لقی سلیمانی ..

بۆسەرکەوتنەکانی سوپای دلێرمان و بیرەوەری هەفتەی قادسیەی صدام ووتی : —

بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدامی پیرۆزەوە گەرمترین سڵاوی مامۆستایانی سلێمانی پێشکەش بەسەرەکی فەرماندە هەڤاڵی تێکۆشەر صدام حسین و سەربازە ئازاو دلێرەکانی بەرەی جەنگ دەکەین .. کەبەهەموو توانایانەوە بەرگری لەخاکی پیرۆزمان ئەکەن دژی داگیرکەرانی رژێمی ئێران و خومەینیە نەزانەکان .. بیرەوەری ئەمساڵی هەفتەی قادسیەی صدامی پیرۆز جیاوازیەکی گەورەی هەیە لەگەڵ ساڵانی رابوردوو . چونکە ئەمساڵ لەکاتێکدا بیرەوەری هەفتەی قادسیەی صدام ئەکەینەوە . لەجەرگەی گەورەترین سەرکەوتندا [illegible] . کەسوپای [illegible] لە هۆری حوێزە بەسەر سوپای بەرپوی رژێمی ئێرانی رەگەزپەرستدا . بەدەستیان هێنا .. بەڵێ ئەم سەرکەوتنەو هەموو سەرکەوتنەکانی تر کەسوپای دلێرمان بەدەستیان هێناوە ئەوەمان بۆ ئەسەلمێنێ کەئێمە لەسەر هەقین و ئەوان لەسەر [illegible] . [illegible] . جەنگاوەران و سوپای [illegible] راستیەیان سەلماندوە [illegible] سەرکردەی بەتواناو بەهێزەوە هەڤاڵ تێکۆشەر صدام حسین لەگشت سەنگەرێکی بەرگریدا . [illegible] دوژمنان ئەدەن و سەرنگونیان ئەکەن بەردەوامن .

مامۆستا
مهدی عبدالله جاسم

پیرۆزبێت سەرکەوتنی گەورەی گەلی عێراقمان . ئەو سەرکەوتنەی کە هەتا هەتایە لەبەرد لە دڵی دوژمنی نەزانی داگیرکەر . کە نەیتوانی جارێکی تر پێ بنێتە سنوری عێراقی خۆشەویستمان .. سڵاو رێزم بۆ سەرەکی فەرماندە تێکۆشەر هەڤاڵ صدام حسین کە سەرکردەی بە توانای عێراقی مەزنە .. سڵاو لە برا سەربازەکان کە بە گیان سنوری عێراقیان پاراستوە .. مردن و سەرشۆڕی بۆ داگیرکەران . سڵاو لە شەهیدانی قادسیەی صدامی پیرۆز ئەوانەی لە هەموان شکۆدار ترن .

سەرەکی لیژنەی پێشڕەوان لە سلێمانی .. مصطفی حمە شریف مصطفی .. بە بۆنەی چوارەم هەفتەی قادسیەی صدامەوە ووتی : —

بەبۆنەی گەورەترین سەرکەوتنی سوپاو گەلی عێراقی نەمردوە . بەسەر رژێمی دواکەوتوی خومەینی نەزان و چەپەڵەوە . سڵاو خۆشەویستمان پێشکەش بە هەڤاڵی سەرکردە صدام حسین و هەموو سەربازەکانی بەرەی جەنگ ئەکەین . کە ئازایانە لەروی دوژمندا وەستاون وەك سەر بڵندی چیای عێراق سەریان بڵندە .. پارێزگاری لە خاك و ئاو شەرەفمان ئەکەن .

لیژنەکەمان بەبۆنەی هەفتەی قادسیەی صدامەوە کە جەژنێکی هەرە بەرزو خۆشی گەلی عێراقی نەبەزمانەو لە دڵ و دەرونی هەموو هاوڵاتیەکدایە بەشداری گەلێ چالاکی وەرزشی و ئەدەبی و هونەری و خوێندنەوەی شیعرو وتارو پێش‌برکێ چەندان یارو بەسەرکردنەوە . کە هەموویان ئەو خۆشیە . خۆشی ئەو سەرکەوتنە گەورەیە دەرئەبڕێت کە لە هۆری حوێزە سەربازە ئازاو بەجەرگەکانی صدام حسینی سەرکردە بەدەستیان هێنا .. جارێکی تر هەزار سڵاو لە سەرەکی فەرماندە صدام حسین و سەربازە دلێرەکانی سوپای عێراقمان .

Institut Kurde de Paris

دەربارەی ئەدەب و زانست

هێندی کەس وا تێدەگەن کە ناکۆکیەکی روون و ئاشکرا لە نێوان زانست و ئەدەبدا هەیە ، مەزندەیان وایە کە زانست ناتوانی بە ئاسمانە پڕ لە سۆزو نرخە بیری و گیانییەکانی مرۆڤدا بفڕێ . وەکو ئەدەب ناتوانی وێنەی هەست و نەستە بە جۆشەکانی بکێشێ . چونکە ئەدەب وەکو کانییە ناوێکی تەڤیوەی دامێن سروشت وایە ، چەند جۆگەیەکی لەبەر دەرواو . دەشت و دۆڵ و شێوەکان ئاو دەداو دارو درەخت و گیای لێ شین دەکا ، خەیاڵ و ئەندێشەی بۆێژو وێژەران بە ئەفسانەی دلداری و خۆشەویستی جۆش دەدا .

اسماعیل رسول

ئەمەیان راستە کە زانست ناتوانی ئەم هەموو هەست و نەستە بەجۆش و زیندوانە بخولقێنێ و ناشتوانی وێنەی ئەم خەیاڵە جوانانەی بە مێشکی مرۆڤدا دادێ ، بکێشێ. چونکە زانست تەنیا لە دیاردە سروشتی و ژیانییە رووتەکان دەکۆڵێتەوە ، بە شێوەی پێوان و وەسف کردنێکی مەوزوعیانەی دوور لە خەیاڵ و قەبەکردنەوە پیشانی دەدا. بەڵام ئەم جیاوازیەی دەربڕین پەیوەندی بە جیاوازی ئەرکەکانی زانست و ئەدەبەوە هەیە، زیاتر لەوە کە بە ناکۆکی دابندرێ .

زانست لە راستیە مەوزوعیەکان دەدوێ، گەوهەرو یاسا بزوێنەرەکانی دەردەخا، هەمیشە سروشت (واقعیانە) شی دەکاتەوە دیاردە جۆراو جۆرەکانی، هی کێو راوەستاو یا بزێویش راڤە دەکا. زانست کە دێتە سەر باسی مرۆڤ، هەمیشە مەوزوعیانە بۆتی وەسف دەکا. هەر لە پێکهاتنی فەسلەجیی و ئادگار و ئەندامەکانی لەشی و جا ئەو کارو ئەرکانەی هەر ئەندامێك پێی هەڵدەستێ . بەڵام ئەدەب بابەتەکانی لە بنەڕەتدا بە دەورو بەری مرۆڤدا دەخولێتەوە، لە جولانەوەو پەیوەندیە کۆمەڵایەتیە گۆڕاوەکانی، لە بیرو ئەندێشەو هەست و نەستی، لە مەزەندەی دەربارەی ئەم دیاردە سروشتیانەو رووداوە کۆمەڵایەتیەکانی جۆراو جۆر. ئەدەب هەمیشە لە دڵداری و خۆشەویستی و قین و رق لێبونەوە ، لە دڵخۆشی و خەفەت و خەمگینی دەدوێ باسی هەست و نەستێکی ناخی دەروون دەکا ئائەم جۆرە جیاوازیەکی ئاشکرا لە ئامانجەکانی هەر دووکیاندا دەبینین . بەڵام ئایا وا دیار ناکەوێ کەوا پەیوەندیەکی تۆندو تۆڵ بەیەکەوەیان دەبەستێ ؟ .. بەڵێ ئەم پەیوەندیە هەر لە کۆنەوە بەیەکەوەیان دەبەستێ .

لە وانەیە هێندی کەس بڵێن کەوا هەر لە کۆنەوە بوێژەکان بەو پەری جوانکاریەوە وەسفی هەستە زیندوو بزوێنەرەکانی مرۆڤیان کردووە ، هەمیشە لە سروشت گەیشتبوون، بەڵام نەك بە رێگای تێگەیشتنی یاسا بزوێنەرو راستەقینەکان ، بەلکو بە پێی هەستە پڕ لە جۆش وزیندووەکانیان و بە مەزەندەیەکی پڕ لە خەیاڵ و ئەفسانە وەسفیان دەکردو ، بەرگێکی جوان و رەنگاو رەنگی بەهاداریان بە. لەبەر دەکرد .. مانگ ئەستێرەکان، هێما زیندووەکانی دڵی . دڵدارو عاشقەکانی نێو ئەدەب بوون ، باو باران و هیلیش نیشانەی خەیاڵاتی ئەو تۆزبوون ، کە لە سیحر نزیك دەبۆوە ئەمە هەمووی دەمانگەیێنێتە ئەم ئەنجامە کە دەڵێ : ئەدەب لە کۆنەوە ، توانی بە ئاسمانی خەیاڵدا وەکو ئەفسانەیەکی بێ هاوتا بفڕێ .

ئایا ئەمە بارێکی ئاسایی نییە کە ئەفسانەو خەیاڵ کەرەستەی سەرەکی ئەدەب بێ ؟! .. زانست لەو سەردەمانە هێشتا هەرمەلۆتکەیەکی ساوا بوو ، سروشتیش ئەی توانی برو وەکو ئەمرۆ نهێنییەکانی سروشت و یاسا بزوێنەرەکانی بزانی. بۆیە لێرەی ناکرێ ئەگەرهاتو بە واق ورماوی بەرامبەر دیاردە سروشتییەکان راوەستی و لەسنوری زانین و توانای بیری. ئەم دیاردانە لێك بداتەوە .

ئەدەبیش لەو کاتەدا هەر رەنگدانەوەی باری رۆشنبیری و ژیاری بوو . کە زانست گەورەترین جێگای تیایاندا داگیر دەکا .

دیارە ئەدەب. لە باری ئێستاماندا ناتوانی دووبارە نموونە ئەدەبیەکانی کۆن بخولقێنێتەوە، نە داستانی (گلگامیش)و نە (الیاذەی) هومیرۆس و نە هەڵبەستەکانی (دانتی)و بگرە هەتا شانۆگەریەکانی (شکسپیریش)، چونکە ئەو بارانەی ئەم شاکارە ئەدەبیانەی داهێنا ، لە بنەرەتەوە گۆڕان . بەڵام دەتوانین بڵێین کە ئەدەب لە توانایدا هەیە هەرگیز بەرهەمی نایابتریش و جوانکاری تریش داهێنێ ، وەبەم کارەش هەڵساوە، بەڵگەشمان بۆی گەلێ زۆرە ئەوەی لێرەدا مەبەسمانە پەیوەندی بەرەو پێشچوونی ئەدەبە بە بەرەو پێشچوونی زانستەوەو گرێ دانی هەر دووکیان بە یەکەوە .

لە ئەدەبی دێریندا ، پاڵەوانەتی واتاو چەمکە تایبەتیەکانی خۆی هەبوو ، لە سەدەها مەترسیی دەنا، پاڵەوان میرسوارێك بوو ملی شیرو تیرو قەڵغانی خۆی هەڵدەگرت و سواری ئەسپەکەی دەبوو ، بۆ بەرگری کردن لە دڵداریەکەی و یا لە پێناوی کێشەیەکی تایبەتی خۆی یا هۆزەکەی ، دەجەنگا. دڵداریش هەمیشە چەمکە تایبەتیەکانی خۆی هەبوو، کە پەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکانی هەر سەردەمێك سنووری بۆ دادەنێ .

ئەمرۆ چەمکەکانی پاڵەوانەتی و دڵداری و خۆبەختکردن و قوربانی‌دان ... هتد چەندین هەڵوێستی مرۆڤایەتی تر. هەر هەمان چەمکن کە لە کۆنەوە هەبوون، بەڵام لە چوارچێوەی پەیوەندیە کۆمەڵایەتیە تازەکانی کە لەگەڵ باری راپەڕیتی ژیاری دەگونجێ .

لە دەقە ئەدەبیەکانی ئێستاماندا، گەلێ وشەی وەکو شیرو تیرو قەڵغان و ئەسپ و .. هتد نەمان ، چەمکی پاڵەوانەیش گۆڕا، زیاتر پەیوەندی بە کۆمەڵەوە زیاتر بەکێشەی خاك و گەلەوە کرد. ئامانجەکانی پاڵەوانیش بەسترا . ئەم چەکانەی بەکاریشی دێنن هەر هەمان چەکەکانی چەرخەکەیە ، هەر لە دەمانجەو تفەنگ و تۆپ و تانك تا دەگاتە فرۆکەو کەشتی و موشەك و ئەتۆم .

ژیانی کۆمەڵایەتی‌ی هاوچەرخ کۆمەڵێك لە گیروگرفت و خەمە تازەکانی دەردا لەوانەیە: جیاوازی چینایەتی و یەك نەبوونی بارەکانی ژیان رژێمە سەرمایەدارو چەوسێنەرەکان، کە بارێکی نەبوونی بارەکانی ژیان رژێمە سەرمایەدارو چەوسێنەرەکان ،کە بارێکی نەبوونی مادی و گیانی ئەوتۆیان خولقاند، ژیانی کۆمەڵایەتیان کرد بە کابوسێکی سامناکی پڕ لە جۆرەها جۆری هەژاری و کوێرەوەری و دوو دڵی و ترس، بۆ چین و توێژاڵە بەر فرەوانەکانی کومەڵگا، جگە لەو شەڕو شۆڕەی لەم لاو ئەو لا هەڵیدەگیرسێنن، کە پڕن لە کارەسات و مەینەتی .

ئەرك و فرمانی. ئەدەبی ئێستامان وێنەگرتنی ئەم بارانەو نەخشەکێشانی هەڵوێستی بیری و ویجدانی ئەو مرۆڤانەن کە لە چوارچێوەی نموونە ئەدەبیەکاندا دەجولێنێتەوە .

لەوانەیە وا بێتە پێش چاومان کە زانست بەو بەرەو پێشچوونە بێ سنوورەی ،

بڕوانە ل ١

کورتە چیروك

ئەڤینەکا بێ دویماهی

زێمار یوسف سیاری

ئێڤارە بیچەکا مای دێ روژ بەرف ئاڤابونێ کەڤیت .رەنگێ جیهانێ بێ زەر بوی بەس سەرێ لوتکێت چیا روناهیا زەرو زەلال یامای . هێدی هێدی شەڤژی یاپالا لتاریاتیا خو ددەت بو تاریکرنا وێ ئێڤارێ ... خەما یاخو بسەر لەشێ ویدا بەر دایە خارێ . رەنگێ وی یێ زەربوی خەمێت وی روژ بو روژێ بێ زێدە دبن دوی دەمیدا دەنگێ دایکا وی هاتە گوها .

— هەژار کورێ من ئەز گەلەکا نەخوشم من بپزیشکی براگەهینیە ؟ یێ لبەر دەرگەهێ پزیشکی دراوەستیانیە هەرێ دهێت ودچیت کانێ کەنگی دێ گەها وان هێت دا بچتە دژورڤە .. گەهاوان هات چونە دژورڤە یاپەشێت نەخوشیا خو بر پزیشکی دبێژیت . پزیشکی گوتێ :— دایکامن تو بوچی هندە خەما دخوی ؟ جیهان بەر هندێ ناکەڤیت بەری پزیشك ئاخفتنا خو بدویاهیك بینیت دەنگێ تومبێلەکێ هات بدژواری ئەو کەسێ لوارا هەمی لێ کوم بون و بو قەرەبالغ دەرگەهـ ڤەبو چاڤێت وی بدەرگەهی ڤەمان کو «نازدار» یال سەر تەختەکێ بخرخال هاتە دژورڤە یا دخوینێ وەربوی پرچا زەرا وەکی زێڕی یا سور بوی ..

— چاوا دیمەنێ هەڤالا خو وەسا دیت ئاگر بەربو دلو هناڤێت وی چاڤێت وی دسەریدا سوربۆن پێسترکێ دەستو پێت وی گرتن نەشیا بکەتە هەوارو گازی .. .

پزیشك بنازدارێ ڤە مژویل بوو دایکا هەژاری ژبیر کر . دەرکەفتن ژدەرڤەو پالا خو دانە دیواری و ، سەرێ خو بملێ دایکا خو ڤەنا و خەمێ پتر خو نێزیکی هەستێت لەشێ وی کر دەمەکێ درێژ مانە لوێرێ . پاشی رێکا مال گرتن ...

دایکا هەژاری قەستا ژورا خو کر ونەخوشیا وێ زێدەتر لێ هات ژبەر هەژاری ..

هەژار سەرکەتە سەر بانی بەرێ خودا ماڵا نازدارێ وان کویا بێدەنگە . دەنگەك ناهێت ژبلی خەمێ ...

یێ لبەر پەنجەرێ راوەستیایە بێ بەرێ خو ددەتە جەهدێ دیت کو ئەڤین یابتنێ ژ قوتابخانێ دهێت . ئینا گوتی :— خو زێکێت وان روژا هەکو ئازدارو ئەڤین پێکڤە ژقوتابخانێ دهاتن بکەنی و خوشی .بەلێ ئەڤە سێ روژە ئەڤین یابتنێ یە و نازدار نەیا دیارە ... روندکێت هەژاری هاتنە خارێ گوت :— بخودێ دێ نازدار مریت چونکی چ خوشی باهرا من نین خودێ ئەزێ دایم بۆ نەخوشیا ئەزێ بێ خودانم نەبرا لماله دایکا نەساخە . هەژار دخەما خو وەربوڤە . هەرێ دگریست دگەل هندێ دەرگەهێ ژورا وی هاتە قوتان . هەژاری زویکا روندکێت خو پاقژ کرن و دەرگەهـ ڤەکر . بەرێ خو ددەتێ کو ئەڤین یال بەر دەرگەهی ...

— دێ وەرە ئەڤین ؟

— نە ئەز یا بلە زم .بەلێ نازدارێ سلاڤێ لتەکرین ...! دەڤێ وی مابەش .وەی سەر هەر دوو چاڤێت من . ئەێ ئەڤین چ دی گوتیە ..؟

— یا گوتی بێژە هەژاری بلا خەما من نەخوت ئەزا باشم ئەڤە ژی نامەیەکە بوتە ژ دەف نازدارێ ...

— دەستێت خو درێژ کرنە نامێ ژێ وەرگرت . ئەڤینێ خاترا خو ژێ خاست و دەرگەهێ ژورێ پێڤەدا ..

— دەست هاڤێتە نامێ ڤەکر . هندی هند نامەیەکا جوان بو ئەو نەخوشیێت وی هەین هەمی ژبیر کرن چونکی هاتبو رستن ژپەیڤێت ئەڤینێ ...!

چاڤێ هەژاری مال روژا.. روژ روژ هەژمارتن ..کادێ کەنگی نازدار ژنەخوش خانێ دەرگەڤیت . دابچیت بخازیت ژبابێ وێ ...

بەلێ یا خودێ خوشی نەکربون باهرا هەژاری شوینا راوەستیانا وی بو روژەکا گەش وپر هیڤی و ئومێد . خو دیت روژەکا رەش هاتنە پێش چاڤێت وی شوینا سترانا بهێتە گوهێت وی . دەنگی قورئانێ بلند بو لبەردەرگەهێ ماڵا نازدارێو وان ....؟!

ئاگرێ ئاشتی

سەرێ بهارێ یە بەفر یا دحەل یای دارێت شکفتین گیایێ کەسك خو یا بەیان کری دارو بار پێت بەر خەملا خو راچوی ئاڤەکا خوشە ..

— احمد داود قادر —

کومەکا ژنکا یاروینشتیە خارێ لبەر بەروژ کەکی خو ددەنە تاڤێ هندەك یێ گورێت ریسی چێ دکەن و هندەك یێ هریێ ڤەدچرن .. بەلێ چاڤێ من بژنەکێ کەفت لدویماهیکێ تەشیا خو یا دانایە دکوشا خودا و دەستێ خو یێ دانایە بن گوهێ خورا و بەرێ وێ یێل وان زاروکا. کو هەمی یێت کوم بونی وهەر ئێکسی خرخالەکا ددەستیدا وێ قەستا سەرێ ملو چیا دکەن هەر هزرێت خو کرن ونەزانی کانێ ئەڤ زاروکە بوچی ڤی کاری دکەن .دیت کو زاروکەکێ وەکی بشکوکا گولێ ژوێڤە هات وگرنژین یاخول سەرو چاڤا دیار دکەت گازی گرێ «ئاشتی» ئاشتی. کانێ هێرڤە وەرە کورێ من ئەڤە هوین بوچی ئان خاخالا لێك ددەن ..؟

— بەلێ ئاشتی خو سەر ڤە نەبر هەر وەکی گولێ نینە جارەکا دی گازی کرێ ئاشتی . .

ڤێ جارێ زڤری وبەرێ خو دایێ وبەر سڤا وێ دا و گوتێ : بدەنگەکێ بلند وتیژ . ئێڤارێ دێ زانی دەمێ دویکێل و ئاگر بلند دبیت لسەرێ کومێت چیا ...!؟ ژنکێ چ ژ ئاخفتنا وی نەزانی ودیسا کەتە دهزرا دا بیا نوکە «ئازاد» چ دکەن ...؟

دەمەك بێڤە نەچو دبیت ئازادی کارێ خو یێ کری وێت بەزیت دابگەهیتە هەڤالا چەند گازی کرنە ئازادی بەلێ ئازاد ا نازڤری وپتر لەز لپێت خو کرن دزانی هەکە زڤری دێ ژ هەڤالا ئەمینیت ...

دایکا ئازادی هێدی هێدی قەستا مال کر بدێڤە بابێ ئازادی دیت بەری بێژیتی ماندی نەبی گوتێ :— ئەرێ تو نابێژی من ئەڤە ئەڤان گەنجاو زاروکا چییە ؟بابێ ئازادی گرنژی وگوتێ :—دایکا ئازادی ماتو نزانی ئەڤە چ روژە ..؟ روژا ئاشتیێ یە روژا رزگاریێ یە ژخوینێ مژیێ ... دڤێت ئەم چ جارا ئێ روژێ ژبیر نەکەین. روژا روناهیێ یە روژەکا نوی یە روژا نەڤروزێ یە نوی روژە. ژبەر ڤێ ئێکی ئەڤ گەنجە یێ کارێ خو دکەن دا ڤێ شەڤێ روهن کەن یێ ڤان ئاخافتنا دکەن. بابێ رزگاری جیرانێ وان بنك وان ڤە هات و داسا وی یات دەستێ ویدا سلاڤ ل وان کرو گوتێ :— بابێ ئازادی مانە خوش دەمە دا ئەم ژی بچین کارێ خو بکەین. بابێ ئازادی گوتی:— من کومەکا دارا یا ڤێك ئێخستی دابچین ئاگری بەردەینێ... چاوا روژێ پەرێت خو کێشان وبەرێ ڤە بو داتاری قەستا وان جها بکەت. بەلێ تاریێ ئەڤ هزرە بو خو نەکر بو چاواخو دیارکر ئەو دوولێ نهال بونە ئاگرو روناهی چو بەر عەسمانی. هەما هەر زوی شەڤا مە رەنی و جحێلا وگەنجا دەست بسترانا و هورانا و سرودا بڤێ روژێ گوتن تا درەنگی شەڤێ باشی قەستا مالێت خو کرن بکەیف و شاد . دایکا ئازادی پێش وانڤە چو و چاوا چاڤێت وێ بئاشتی کەفتن راست قەستا وی کر دەست هاڤێتە سەرێ وی ماچی کر . وگوتێ : دەستێت وە خوش بن کورێ من ماڤەم تو بیر هاتنێت پیروزو داستانێت باب وباپیرا ژبیر نەکەی و هیڤیا من ئەوە

بڕوانە ل ١

رۆمان پەخشانێکە هەڵەیەکی تیایە

گۆڕینی : هیمداد حوسێن

کێشەی نەبوونی رۆمان لە ئەدەبی کوردیماندا کەلێنێکی دیارە ، لەم دووایەیەش چەند نووسەرێکی دڵسۆز چەند وتارێکی زانستیانەو ئەکادیمیانەیان لەسەر مەرج و بناماکان و هۆی نەبوونی رۆمان لە ئەدەبی کوردیداو دەست نیشاکردنی ئەو هەوڵە سەرەتاییانەی تا ئێستا دراون و داوا لە چیرۆکنووسانی خۆمان و بۆ تەقەلایەکی زیاتر لەسەر لاپەڕەی رۆژنامەو گۆڤارەکان خرانە ڕوو .

منیش وا لێرەدا بە پێویستم زانی ئەو چەند قسەو باس و سەرنجانەی کچە رۆمان نووسی بەریتانی بخەمە ڕوو بەڵکو سوودێکی کەم بەو برادەرانەی هەوڵ و تەقەلای نووسینی رۆمان دەدەن بگەیەنم «وەرگێڕ» .

ئەگەر داوا لە ئیریس مەردوخ بکەی باسی رۆمانت بۆ بکا پێت دەڵێ : «پارچە پەخشانێکە هەڵەیەکی تیایە» ئەو وشانەش وەنەبێ لە داهێنانی خۆی بێ ، بەڵام . هەموو کات لە قسەکردندا بەکاری دەهێنێ وەك بڵێی رۆمانێکی گوتراو بێ لە شوێن خۆیدا ئیریس مەردوخ کچە رۆماننوسێکی بەریتانی بە رەسەن ئێرلەندی‌یەو لە ساڵی ١٩١٩دا لە دبلن لە دایك بووە ، دووای شوێنی لە دایكبوونی خۆی بەجێ هێشتووەو نەگەڕاوەتەوە هەتا لە کتێبەکانیشی زۆر کەم نەبێ پەنجەی بۆ ڕانەکێشاوە لە سەرەتای ژیانی ڕووی لە فەلسەفە کردو دوایی گەڕایەوە سەر نووسینی رۆمان و لە بیست و چوار ساڵدا بیست کتێبی نووسی و زۆربەیان بۆ بیست و یەك زمانی دی وەرگێڕدراون .

کتێبەکانی ئیریس مەردوخ لە هەموو شتێکا بە توندو تیژی دەناسرێنەوە حەز دەکا بنوسێ و ئەوەی زۆر لە دڵیا جێگەی خۆی کردۆتەوە کارەکانی (مارسیل پروست)ە، دیکنز و تۆلستۆی و دیستۆفسکی و ئامیلی برۆنتی و ماری شیلی و گین ئۆستن کاریان تێکردووە .

چیرۆکەکانی خۆی لە ساڵی ١٩٥٤دا بە ناوی (لە نێو تۆڕدا) بڵاوکردەوە . مەردوخ بە شێوەیەکی تایبەتی گرنگی بەوە دەدات پاڵەوانەکانی لە کەسانی ناسراوی نێو کۆمەڵانی گەورەی خەڵكدا هەڵبژێرێ

هەروا شێوازێکی تایبەتی خۆی هەیە لە خستنە ڕووی رۆمان لە سەرەتادا بەر لە نووسین پلانێکی ڕێك و پێکی بۆ دادەنێ و پاڵەوان و کەسانی نێو رۆمانەکەی دەست نیشان دەکات ، ئەوەش پێویستی بە بیرکردنەوەو خەیاڵێکی زۆر هەیە . لەم بارەیەوە دەڵێ :

«من وا لە ژیان گەیشتووم ،بۆ ژیان دەنووسم ، لەبەر ئەوە نابێ تێکەڵی بکەین بە فەنتازی‌یەکی سادەو ساکارەوە ، بۆیە زۆر جار ئەوە دەبێتە کۆسپێك لە بەردەم ئەم کارەمدا» .

مەردوخ ساڵی کتێبێك بڵاو دەکاتەوە ، لەبەر ئەوە هیچ نێوانێکی ئەوتۆ نی‌یە لە نێوان کۆتایی رۆمانێك و سەرەتای رۆمانێکی دی ، جگە لە یەك سەعات نەبێ .لەگەڵ هەموو کتێبێکی تازەش بە ئەنقەست لە جاری پێشوو درێژتری دەکاتەوە ، وەك بڵێی هەر جارەی شتێکی نوێی دۆزیبێتەوە ، لەبەر ئەوە سەیر دەکەین باسی کتێبەکانی یەکەمی خۆی بە منالی ناو دەباو دەڵێ : «حەز دەکەم خەڵکێکی زۆر لە دەوری خۆم کۆ بکەمەوە ، هەندێکیان پاڵەوانەکانم بە بەرەللا لە قەڵەم دەدەن و تاوانباریان دەکەن ، بەڵام لە ڕاستیدا من حەز دەکەم سەربەستی‌یەکی تەواویان پێ ببەخشم و داوایان لێ بکەم بەردەوام قسە بکەن . مرۆڤ لە تافی لاویەتیدا حەز دەکا بە ئاشکرایی و ڕوونی قسە بکا، بەڵام چەند تەمەنی زیاد دەبێ جەوهەریشی بە شێوەیەکی چاکتر نەش ونما دەکا لە ڕاستیدا رۆمانەکانی مەردوخ پڕیەتی لە چیرۆکی خۆشەویستی گەورەی یەك لایی (مەبەستی ئەوەیە) خۆشەویستی‌یەکە لە نێوان دوو کەس نەبێ بەڵکو یەکیان بێ ئاگا بێ لە خۆشی‌ویستی‌یەکە . وەرگێڕ) ئەگەر لێشی بپرسی هۆیەکەی چی‌یە ،وەڵامت دەداتەوە : «ژیان ئەوهایە»، ساڵی ١٩٦٠ مەردوخ خۆشەویستی بەم وشانە دەربڕی «ترسانێکی بێ هەڕوگیفە لە چەند خاڵێکی جیاوازدا(١)». هەروەها چیرۆکەکەی «دەریا ، دەریا» ئەوە دەسەلێنێ مرۆڤ لە توانای دانی‌یە کەسیەتی ئەوانە چاك بکات کە لە خەڵقانی دی زیاتری خۆش دەوێت ، پاڵەوانی رۆمانەکە شالس ئەروبای هەوڵ دەدات ژیانی خۆی بە قووڵی شی بکاتەوە و بەسەرهاتەکانی خۆی بەڕاستی بنوسێتەوە ، بەڵام دەگاتە ئەو ئەنجامەی بە تەواوی پێچەوانەیە لەگەڵ ئەوەی خۆی دەیەوێ چونکە ئەو خۆشەویستی‌یەی لە ساڵانی لاوێتی‌دا بینی و ئێستا دەیەوێ بە دوورو درێژی بیرەوەری‌یەکانی بخاتەوە سەر لاپەڕەکانی رۆمانەکەی ، لە ڕاستیدا هەرگیز ئەو خۆشەویستی‌یە گەورەیەی نێو دڵی نی‌یە ، ئەوەش لە کۆتایی رۆمانەکەدا ئاشکرا دەبێ ، کە پاڵەوانەکەی دەزانێ بە هەڵەدا چووەو هەوڵەکەی لە نێوان ڕابوردوویەکی گۆڕاوو ئێستای بێ ئارامدا بە فیڕۆ ڕۆیشتووە .

(١) مەبەستی ئەوەیە ئەگەر یەکێکت خۆش بوێ نابێ لە چەند خاڵێکی ڕێکنەکەوتووی نێوانتان بترسی «وەرگێڕ» .

سەرچاوە :

ڕۆژنامەی (الجمهوریە) ، شەممە ٦ی ئاب ، ژمارە ٥٠٨٥ ، ١٩٨٣ .

Institut Kurde de Paris

درامایەك لەسەر میچەكە

نووسەری پۆلۆنی : لیزیك ماروتا

تاریق كاریزی لە عەرەبیەوە وەریگێڕاوە

ئەو بەیانی‌یە كە هەلسام ترسێكی زۆر دایگرتم . لەسەر میچەی ژوورەكــــە دریــــژ بوو بووم ... هەموو شتێ لە دەورمدا بۆش بوو : گـەردوونێكی سپی‌ی كاكی بە كاكی وەك بیابانێكی قوم .. لــە ناوەڕاستی ئەم بیابانەدا كە وەك پەردەیەكی شـانۆ وا بوو دارخورمایەكی سەیرم بینی .

من شێوەی دارخورما باش دەزانم چۆنە بەلام كاتێكی زۆری برد تا هەستم كرد ئەوە ئەو سـوریـا (ثریا)یە كە پێش ماوەیەك كڕیومە . ئێستاش بـــە پێچەوانەی هەموو یاساكانی راكێشـــان بەم جۆرە وەستاوە .... بەرەو خوار كە زەوی‌ی ژوورەكـــە بوو (ئێستا میچەیە بە نیسبەت منەوە) هەمــوو كەلوپەلەكان وەكو خۆیـــان مابوونەوە : جێ‌یەكە . تاقمی چایەكە ، مێزی نووسین . كورسی‌یە لەنگەكە ، مێزی خواردن لەگەل كورسی‌یەكان . تەلەفزیۆنەكەش كە لە گۆشەیەكی تاریكی میچەكەدا بوو .

« كەژێكی كانكایی رووتە .. » بەم جۆرە خۆم دواندو دەســـتم بـــە هاواركردن كرد . « تكایە بمگەنێ » كەس بە دوای دەنگمەوە نـــەهـــات ... تەنها دەنگدانەوە كە هاوارەكەی دووبارە دەكردمەوەو ئاوازێكی ئاسنینی دەخستە پال دەنگەكە و ترسناك دەهاتە پێش چاوم لەو بارودۆخەی كە تێیدام ... دووبارە هاوارم كردەوە « بمگەنێ » بەلام بێ هیچترووسكە هیوایەك بۆ رزگـــار كردنـــم ... لـــە هاواركردن كەوتم‌و روانیمە حالی خۆم ســـەیرم كرد من لە جیهانێكدا دەژیم كە بە تەواوەتی جیایە لەهی خەلكی تر ... من لە ئاستێكی دیكە دام لەگەل ئەوەشدا بە دەست لە خۆ بەردانەوە روانیمە حالی تازەو قەناعەتم بە خۆم هێنـا كـــە جۆرە گۆڕانێكی ئەوتۆ رووی نەداوە ... هیچ شتێك لە هۆدەكـەدا نەگۆڕاوە ، تەنها ئەوە نەبێ كە هەموو شتێك سەرەو ژێـــرە .

« فیزوسیا لەم وەزعە » بە بەرۆشەوە لەگەل خۆمدا چرپاندم‌و سـەیری پەنجەرەكەم كـــرد ... پەنجەرەكە هێشتا لەسەر زەمینەكـە بوو . ئـایـا لەسەرمە بلێم لەسەر میچەكە !؟ لـــەوەوە روانیمە دەرەوە ... بەرز دیار بوو لە بان دیمەنی گۆرەپانی كۆنشورتۆ .... كە بـــە وەرگـــەڕاوی كورسی‌یە درێژەكان بە جوانی ریز كرا بوون ، لـــە ژێرمەوە ئاسمان وەكو قۆرتێكی قوولی بێ بن كرا بووەوە ... وەكو شوورەی نووساو بە مالە دراوسێ‌كانەوە دیار بوو . لە ناكاودا گوێم لە دەنگە دەنگێك بوو ، كە لە دالانەكەوە بەرەو ژوور دەهات : خێزانەكـــەم‌و هاوڕێ‌كەیەتی ، وەكو جالجالۆكە لـــە تاریكتریـــن شوێن‌دا روونیشتن .

ـــ « چەند بەختەوەرین ، لە خۆمان زیاتـر كەسی دیكە لە مال نییە » ژنەكەم ووتی « ئێســـــتا دەتوانین بەو پەڕی سەربەستی‌یەوە قسە بكەین ... هەر وەكو پێم ووتی (ئەلیس) خان ... ئەو پیاوەی كە هاوینی رابوردوو لە كەناردا بینیم بـــە تەواوەتی بۆم شێت بوو ... تێم گەیاند كە من شووم كردوە بـــەلام ئەو پێی داگــرت كــە وازی لێ بهێنم ... بە هەر حال ئەوەی نێوانمان بە خێرایی بڕایەوە ... زۆر جوانە كە ئەمە رۆیشت . بەلام هێشتا هەر لـــە بیرمـــە بـــە پێچەوانـــەی ئەمەی لێرەیـــە زۆر روو خۆش بوو !

خۆم كۆ كردەوەو خشام دوور لـــە شوێنەی خۆم تیا شـــــاردبۆوە رێگام خۆش كـــرد بـــەرەو سورەیاكە بە هێمنی‌یەوە گوێم راگرت :

ـــ « بێ سوودە (ئەلیس) گیان گەڕانـــەوە بۆ كۆنە ئەڤین مادام هەموو شـــتێك ووتراوكرا ، ئەوەش بزانە ئێستا كەسێكی دیكە هـــەیـــە ... ناوی (بۆلیك)ـەو لە چیادا ناسیم ... ئەندازیارەو خلیســـــگەر (تزلج)ێكی لێ هـــاتـــووە .. چ دوو هەفتەیەكی خۆشــــــمان رابوارد ، چ هەفتـــەیەكی ئەفسانەییمان رابوارد لە شـــــارەكەی‌دا !! دوێنێ نامەیەكیم پێ گەیشت تەنها سلاوی تێدا بوو ، ئەوەشی لەبـــەر ئەوەی نەوەكـــو مێردەكەم پێ بزانێ ، ئـــەم پیرەی‌كە دەمی هەلناپچڕێ تاكە ووشەیەكی خۆش گۆ بكات .

سەرم بەرەو خوار بە ئەندێشـــەوە داگرت بوو . گوێشم شل كرد بوو بۆ ئەو قسانەی كە ژنەكەم بە تەنها رۆلی تێدا دەبینی كـــە لـــە بانەوە وەكـــو كوندەبەبویەكی زل وا بوو .. لەو كاتانەدا هەستم كرد ئازار وەكو برووســـكە بە لەشمدا دەڕوات .. « ئاخ ، هەی ژنە خلەفاوەكەی ئەلێی كفتەیەكی پڕ ئێسكی چنگێ قژ لە بان سەرتە ! ... كەواتە ئەوە تۆی !؟ » .

ـــ « باشە هاوڕێ ، وا بزانم بـــە تەواوی سوودمان لە تەنیایی‌یەكەمان وەرگرت ، بـــا بڕۆیـــن لە شوێنێكی نزیكدا هەنـــدێ قاوە بخۆینەوە » .

جا مالیان بەجێ‌هێشت‌و .. منیش كەوتمە پێوانی میچەكە بە هاتوچوون‌و بە دەمارگیری‌یەكی زۆردوە ، ئەوەی كە گوێم لێ‌بوو تووند هەژاندمی ... تەبیعی لەوانەیە ئەمە وەكو چیرۆكێكی ئاسایی وا بێت ئەگەر لەم حەقیقەتە رووتی بكەینەوە كە رووداوەكـــــان راستەوخۆ من دەگرنەوە . ئاخ چۆن بڕوام پێ كرد !؟ لەناوكاو گوێم لـــە دەنگە دەنگێكی دیكە بوو . ئـــەم جارەیان كچەكەم‌و هاوڕێ‌كەیەتی :

ـــ با بچینە هۆدەكەی باوەوە .. لـــە خۆش بەختیمان كەس لێرە نییە .

ـــ ئەمەیە هۆدەكەی باوكت ؟

ـــ بەلێ ... دەزانی من رقم لە دار تێنـــە تایبەتەكەی دەبێتەوە .

ـــ بەلام بۆ ؟ ئایا لێت دەدا پێی . یا بـــە توورەیی‌یەوە بـــە دەموچاوتیا دەكێشێ ؟ بـــەلام یـا لەوانەیە لەبەر پارەی رۆژانەت بێ . یـــا تەبیعەتـــە ووشكەكەی لەگەلتا ئایا وا نی‌یە ؟

ـــ نەك لەبەر شـــــتگەلێكی وا بەلكو بـــە پێچەوانە . زۆر جار هەست دەكەم كە زۆر ساردەو لێمەوە دوورەو بە تەواوەتی بێ باكە ... لەوانەیە من بێ باكەكە بم . لە راستی‌دا نازانم . زۆر ئاسانە كە مرۆڤ هەموو ئەم عاتیفانە تێكەل‌و پێكەل بكات .. بەلام بەراستی دەزانم كە ئەو كاتەی نییە بایەخ بـــە من بدات تا تووكی سەری لە موشكیلەدا نقوم بوە .

ـــ ئەی چیت دەوێ ؟ من بڕوام وایە كـــە ئەمە هەمیشە شێوەی ژیانی پیاوانە ... وەكـــو دیارە چارەنووسیانە . ئەوان پتر لە ئێمە تووشـــی وەڕستی دێن لە مامەلە كـــردن لەگـــەل گرفتـــە مادی‌یەكان ... چاو هەلبڕین هەمیشە لـــە ناخیان دایەو لایان پیشە مەزنترین شتە ... هەمیشـــە كار پێش هەموو شـــتێكی دیكەدا دادەنێن ، بەلام ئێمەی ئافرەتان ، خۆمان و كاتمان تەرخان دەكەین بۆ عاتیفەو ئەوین‌و بۆشیان دەبینە قوربانی .

ـــ من ئەوەدەزانم لەگـــەل ئەوەشـــدا رقـم ای‌یەتی .

ئەمەی بە دەنگێك ووت كە لە ســـووربوون‌و قەناعەتەوە هەلقولابێت ... لە راستی‌دا چـەنـــد ووشـەیەكی بێمارانە بوون‌و .. لەوەش ترســــام

بڕوانە ل ١٠

مارو پیرەمێر

كورتە چیروكەكا فولكلوری

بەرهەڤكرنا : اسماعیل عثمان خالد

فولكلوری كوردی هندی دەولەمەندەو برە هنـــدی مروڤ بێژیت بدویماهیـــك نائیت . ج جیروك بن یـــان كوتنێ مەزنابن یـــان لاووكو ئارینك‌و سەرهاتی‌و ستراییت ساهی‌و دەوات‌و دوریشـــاو دەستارهێرانێ‌بن وهەر جـی نیرەمێر یـــان نیرەژن تـو ل دەڤ روینی‌و بۆتە باخفت دێ بینی بوتە دەست هاوێتـــــە قسەكرنێ هەر وەكـــــی نفیـــڤانەكی یـــان جیروكبێژە كی خودندەوان‌و روشنبیرەكی بسپۆر . ئەڤجـــا ئـــەم ژی بێهنەكێ ل دەڤ پیرەمێرەكی روینشتین پاشێ وی عـــەمەر ئەحمەدە ژیــــــێ وی وی گەهشـــتە (٥٦) ســـالیێ خەلكێ كوندێ دەركـــارا عەجەمێ‌یە ل دەڤەرا سندیا . وی بومە ئەڤ كورتە چیروكە كوت‌و ئەو د گەل فـــــێ چیروكێ :ـ

هەبی‌و نەبی چو ژ خودێ مەزن تـــر نەبێ جارەكی ل سەر چاخێ بابو بابیـــرا . پیرەمێرەك‌و ژناخــــــو ب تنێ‌بین . فی پیرەمێری چـو كار نەبین ئەوو ژناخو بـــێ بژین ژ بلویلەكێ پێڤەترو كارێ وی بلویل لێدان‌بۆ . ئێڤاریەكێ ژ ئێڤاریێت بهارێ ل بەربەری روژ ئاڤابینێ پیرەمێـــــــر دەركەت ژ دەرەڤە یێ گوندی‌و لسەر شكێرەكا بـــــــەرا روینشتە خوارێ‌و ڤێركـرە بلویل لێدانێ . وی هند دیت مارەكی گەورێ مـــەزن ژوێ شكیرێ دەركەت‌و هاتە لبـــەر سینگێ وی سەكنی‌و دەست ب لەبیزتنێ كرو ویژی بلویلا خو بدویماهیك نەینـــــاو مابەردەوام لـــەر بلویـــــل لێدانێ‌و هەر ئاوازێـــــت خۆشتر بۆ ماری كوتن هەتا كو وەستیاو مارژی وەستیاو ئێدی ئەدلەبیزی . مـــاری سەرێ خو دبرد تكونا خوڤەو دەمێ خو دئاڤێتە زێرەكـی زەرو دئاڤێتە بەربیرەمێری‌و جارا یان كو كێم جارا بـــێ دزڤری و جارەكادی د چو د كـونـا خوەە . پیرەمێر ژی فێربی هەمی روژا ئێڤاری دا چیتە سەر وێ شـــكیرێ راوەستت‌و بلویلێ بێژیت‌و مارژی دا دەركەڤت تێر لبەر لەبیزت ئەڤە هەمی روژا بی كارێ ماری‌و پیرەمێری هەتا كو ژ پازدەه بیست سالا پتر . پشتی فێ دوستینیا هندەیـا درێژ پیرەمێر هاتو چـــوو هزریت خو كرن‌و هـــزرەك ئیناو ئێك بر دویماهیێ لسەر هندێ سەكنی‌و گوت مابوچی ئەزماری ناكوژم‌و جەركێ زێرا بوخو نائینمە دەرێ ب ئێـك جاری . پیرەمێر رابـــــــی گوپالەكی زراڤ‌و درێژو موكم د گەل خو برو چو لـــــــەر شكێرا خو یابەرا ســـەكنی‌و وەكی هەر جار دەســـــت ب بلویلا خو كرو گوت‌و دبـــن چاڤێت خورا بەرێ خو د دایە ماری كو ژ خافلەتی‌یـــــــە كوپالەكێ دانتە ماری‌و ماری بكوژیت . دەمێ كومار كەرمبی ژخافلەتی‌یە گوپالێ خـــو ب ماری وەركر . بەلێ ئێجا چو جارا یان كو كێم جارا بـــێ سوسی بـو مرۆڤـی دەست ددەت نەخاسمە نەجوامێریەكا هندە یا مزن‌و نەدجهێ خودا ئینا خودێ وەجێكر كو گوپالێ وی ژ بوستەكی پێڤەتـــر ژ كوریا ماری نەگرت‌و مـــاری ژی نەمەردی نەكرو لێـــــك زەری‌و شەڤ‌و بینێ كوهـــێ وی دەداو ریاحوو گرت‌و چو دكونا خوڤە پالداو كەتە سەر برینێت خو . وهندی پیرە مێریی ئەو دجهێ خــــودا ئەلقی‌و ب فێ پێڤەدانێ مر . ژ نكاخوو كورەكێ خویــــــێ دوازدە سالی ل شوین خـو هێلان بتنێ بێ خوایـــــی‌و خودان‌و برس‌و تازی دخانیە و كادێ چەوا ژیانا خـــــو بریەبەن . كوركی گوتـــــە دەیكا خو مابابێ من چی كار دكرو ئەگەرا ژنیا وی چیبو . دایكێ گوتە كورێ خو :ـ بابێ تەد چو نێچیرێ . كوركی كوت بێ چی :ـ دایكێ گوت بێ تەلیێ . كوركی گوت پـا كا تەلیا بابێ مـــن . دایكاوی رابی تەلیەكا كەڤن ژ پاشـــا خانی ئینادە دەرێ‌و گـــوت كورێ من ئەڤە تەلیا بابێ تـــە یا نێچیرێ . كوركی دەســـت ئافیتە تەلیا بابێ خوو چـــو چیایی‌و ل بن كەڤرەكــــــی راوستا ل جهێ كونجـــــو مەخەلێ كویژكو رویڤیـــا . كوركی هندی كرو نەكر چــو تشت ژ تەلیا بابێ خو نەزانی‌و دلێ وی بڤی كاری خوشـــــ نەبی‌و هەر وەكی ئێـــــك بێژیتێ ئەڤەنە كارێ بابـــێ تە بەو زەری‌و هاتە مالا خو ، گوتە دایكا خو ئەڤە نەكـارێ بابێ منە من نها نوكە ژتـــە دڤێت تو كارێ بابێ من بومن بێژی‌و دایكا خونەچار كر كو بحو هەجەتا خو ژ ناڤ دستێ كوركی نەبنا دەرێ‌و دویماهیا باش كوت كورێ مـــن كارێ بابێ‌تە بلویل لێدان بۆ دایكێ دەسـت ئافیت چیروكـــــا بابێ‌وی یا دگەل ماری بـــوی هەمی ژ ســـەری هەتــــا دویماهیێ گۆت ، كوركـــی گوتە دایكا خو پاكا بلویـــلا بابێ من بینە بدەمن دا ئـــەز ژی شوینا بابێ خو بگرم بوخو بكارێ وی بژیم . دایكـــاوی گوت باشە كورێ من‌و دەست ئافیتە بلویلا بابێ وی‌و دایێ ، كوركی بلویلا بابێ خــــــو هەلگرت‌و چو لسەر شـــكێرا بەرا لجهێ بابێ خو سەكنی‌و دەست ئافێتە بلویل‌و كوتنێ چەوا ماری گوهل دەنگـــێ بلویلێ بی دەركەتە ژ دەرڤەیی كونا خوو گوتە كوركي وەلا خوش بلویلەو تو گەلەك خوش د بێژی‌و ئەز دەنگێ تەو بابێ تە ئێك جار ژێك جودا ناكەم ، بەلێ یا براستی جهێ داخیەو دل ئێشینێ‌یەو ئەز چو جارا دوژمناتیا دناڤبەرا خوو بابێ تەدا ژ بیر ناكەم و هندی من بیرا برینا كوریا خو بێـت‌و تەژی هندی بیرا كوشتنا بابێ خو بێت ئەم نابین دوستێت ئێك براستی . ئێجا تـــو بخێرو خوشی بچی‌و ئەزژی دێ هەر هزرا برینا كوریـــا خو كەم . وهەر وەكی باب‌و باپیرێ مە گوتی : (خوین چو جارا نابت ئاڤ) .

ژ نەورۆزێ دا

■ مەسعود حسێن بۆتانی ■

— ١ —

زەمان خوش بو . ببوو بەهشت
چیـا و دەشــت
هەمی دەمـا
دكەتنـــە ســـەما
جان و پەری بسوری و زەری
نەخشاندبون سەبران و گەشت .

— ٢ —

زەمانی بوری و هات ئەژدەهاك
ئێشا گران (سەرەتانێ)
د ملێت وبرا
دان تاك و شاك
لـەو هــات رێتن
ژ گەنج و ساڤا
سورە خوینا زەلال و پاك
چەند ژێ كوشتن
هند ژێ رەڤین .
چونە چیا شكەڤتێت تاری
بو خو كرنە مال و هێلین .
ما نە لوێرێ حەتا ل كاوەی
دەربوین برین .

— ٣ —

لكاوەی سوت جەرگ و هوناڤ
ژ بـەر كوڕی
ڕا بـو كـاوە
ڕا بو چەكوچ
لدەرێ كوچكا ئەژدەهاكی
هل كر گوڕی
لهنداڤ سەری بون سەد چەكوچ
ژ دل لێ خوڕی
پشتی خوینا زۆرداریێ
ژ ســەری فـڕی
كەتی و مری
تەســا بو گەل
گوڕی و ئاگر بونە مەشخەل
وی ڕستا ئاشتیێ هژاند
پشـــتا زورداریێ قراند
ســـەر لێ بـڕی
ســـەر لێ بـڕی

— ٤ —

ل كوچكا زولم و زورداریێ
رۆندا شۆڕەش
هـل بـو ئاگـر
ئاگرێ گەش
ڕون بو ... بو ڕۆژ
ئەو شەڤا هند تاری و ڕەش

— ٥ —

جزیری هات و كر پیروز
ئـەڤ بوهـارە
ئەڤ خوش چەژنە
چەژنا نەوروز
راستە تە لبیرە ئەو چرا
لەو هەر دنالی (شەب و روز)

— ٦ —

خابێ مەرن ژێرا كەی
بوهار خوش كر
شەربەتا شاهیێ فركر
گەهاندنە ئێك دوو ئەڤیندار
هەر زین و مـەم
لدلی نەما كوڤان و خەم
لەو ئەڤینی ژ دلا ژەی
ژ دلا ژەی

— ٧ —

پیرەمێردی ل مامەباردی
گەش كر ئاگر
هـل كر چـرا
ڕون بو سەرێ هەمی گرا
پیرۆز ... پیروز چەژنا برا
لهەمی درا .. لهەمی درا

Institut Kurde de Paris

تۆ

● عەباس کامل غریب ●

ئەقڵو تەگبیرو سیاسـەتزانی تـۆ
دەریـــای تەفکیـــری فـراوانی تـۆ
ســـامانو کۆشـــکی فەزڵوهونەرت
کێوی بـەهێزی نیشتـــمانی تـۆ
قـەڵای یەکیەتی گـەلانی وەتـــەن :
عـەرەبو کـوردو تـورکمـانی تـۆ
ڕۆڵـــەی نـەبـەردو جەنگـاوەرانی
ســـوپـای دلێری پاڵـەوانی تـۆ
بـاخـاتو مێرگی تـەبـعو نیعمـەتت
دەســـتوکەرەمو ڕزقونانی تـۆ
جیهانی سرِکرد ، دۆستان شـادمان
خەمیش بوە بەشی حەسوودانی تـۆ
هەرگیز ناگـونجێ نشـوســتی بێنن
بەرەحمەتی خواو پشـــتیوانی تـۆ
ســـەرجەم وڵاتی ڕۆشـناو پتەوکرد
نووری نییـــەتو ناوچـەوانی تـۆ
* * *
ئـەی قارەمـانی هەڵـکەوتووی مێژو
هەموو دڵبەندین بە ئیحســـانی تـۆ
تا ئێســـتە زەمان ڕۆڵـەی وای نەوی
وێنـەی سوارچاکیو نەوجەوانی تـۆ
ناوخۆی وڵاتو ئیســـلامو عـەرەب
دۆعـــا گـۆبن بژی حوکمـڕانی تـۆ
بۆمـان بهێڵی هـەر صدام حســێن
خوایـــە بـــە لوتفی بێ پایـانی تـۆ

نەورۆز

■ عبدالحکیم نادر گوهەرزی ■

نـەوروز بیســـتو ئێکێ ئاداریێ
لێ چەند خۆش تێت بێهـنا بهاریێ
وەرە ئـەزو تـو روینـــە خـاریێ
لبـەر سـیبەریێ لبنیـا وێ داریێ
* * *
نـەوروز هـاتو گـولیـل زەربون
لهێلینـــا کـوتــــر دەربـــون
ئێشو کوڤـانێت چەند ســـالا
لـدلێ مـە هەمیـــا فەدەر بـون
* * *
لێ نـەوروزە بویکـا جیهـــانێ
ژدلێ خـــو باڤێـــژە وێ ژانێ
دەســـتێ خو بدەستێ مندە جانێ
هـەرین زوزانـــا بـۆ ســـێرانێ
* * *
مـە کـاریێ بیســـتو ئێکێ کر
لێ کـاوەبـو گـەل رزگـــار کر
ســـەر برِین وی لنـاف مە ڕاکر
ســـەریێ دەحـاکێ کافـر ژێکر
* * *

بەهارو نەورۆز

■ زیاد کەریم خدر ■

بـەهـــاری ڕەنگین وا گـــەڕایـەوە
کوردســـتانی جـــوان وا ڕازایـــەوە
بـەفـــری زیـوینی وا تـوایـــەوە
زســـتان لـەداخـان سـەری نایـــەوە
* * *
زســـتانی تورِە وا لێی داڕۆیشـــت
جەژنو سـەیرانی بۆ ئێمە جێ هێشت
لـە سـای نەورۆزو بـەهـاری جـوان
وولاتی ئێمە وا بـووە بەهەشـــت
* * *
ســـیکەی پەپووڵـەو چریکەی بولبول
هەردوو پێکەوە دەســـتیان کردە مل
بـاڕەی بەرخۆڵـەو قاسپە قاسپی کەو
کردیـان بە شایی لـــە کێوو لـــە دۆڵ
* * *

ئەورۆزی خۆشەویست

ئەمســـاڵەش نەورۆزی خۆشەویســـت
لە دەرگای گشت ماڵەکانی کوردستاندا ..
لە دەشتو کێوو دۆڵەکاندا گۆرانی بۆ بەهار
ئەڵێت .. مناڵە روح ســـووکو جوانەکانیش
ئەگرێتە باوەشو تێر تێر ماچیـــان ئەکـــات ..
بۆنیان ئەکات .. ئەم گۆرانیەیان بۆ ئەڵێت :

کۆرپەکانم ..
ئەمسـاڵەش پێتان شادبووم
بـە دیدارتـان زۆر دڵشـادبووم
تا یادی باپیرانتان بۆ بگێڕمەوە
باپیرانی ئاراو نەبەرد ..
بۆ پاراستنی نیشتمان .. ئەسرەوتیان هـــەبوو
ئەخەو هاتوم تا فێرتان بکەم .. فێری هەڵبژاردنی
برا گەورەو رابەری ڕێبازتان بکەم ..
فێری خۆشەوستی
بەهەشتی سەر رووی زەمین
خاکی کوردستانی زێرینتان بکەم ..
هاتوم پێتان بڵێم :
کە چۆن جەکۆش ئەوەشێنن
بە تەگبیرو ئیتفاق کۆشکی زۆردار ئەروخێنن ..
یەیەک دەنگیو یەکگرتنتـــان
وەك هەندرێن سەر بەرز ئەبن ..
لە تاریکی شـــەوا رزگار ئەبن
بەرەو رووناکی هەنگاو ئەنێن ..
هاتوم پێتان بڵێم :
بە تەفرەی دوژمن هەڵنەخەڵەتێن
خاکی عیراق لە زاخۆوە هەتاکوو فاو
وەک گلێنەی چاوتان بپارێزن ..
کۆرپەکانم ..
لە رابوردودا ووشەی پیرۆز بزماری دەرخـوارد
ئـەدرا ..
بۆ هەرکوێ ئەچوم راو ئەنرام
تا شـەبەردیان دەخستە رێگام
چەقۆیان ئەخستە سەر قورگم
تاکو بە ئێوە شاد نەبم ..
بەڵام ئێستا بەسەربەستی .. بەســـەربـەرزی
لە دەشـــتو کێو گـۆرانی بـۆ بەهـار ئـەڵێم
لە قەراغ رووبار لەکەنار چیا بۆ هەر کوێ ئەچم
بە دڵخۆشی بەرووخۆشی ..
پۆل پۆل بە پیرمەوە دێن ..
کۆرپەکانم ..
کە لەسنوور پەڕیمەوە
فرمێسکی خوێنین هۆن هۆن لەچامدا هاتە خوارەوە
براکانتان لە دۆزەخدان
گوندەکانیان هەموو رۆژی بەر تۆپو تەیارە دەدرێت
ئاوارەی کێوو ئەشکەوتن
بەڵام زۆر ئازاو نەبەردن ..
چەک لەسەر شـــان .. تا « خومەینی »
زوحاکی چەرخی بیســـتەم لەناو نەبەن .. قـەت
ناسرەون ..

■ نووسینی : کمال امین سمین ■

ســـەرنج
رۆژنامەکەمان تەنیا ئەم ژمارەیـە لەبەرهەندێ کێشەی تەکنیکی بەهەشت لاپەرە دەرچوو لەژمارەی داهاتووە دەبێتەوە بـــە ١٢ لاپەرە .

● شڤان علی ئادەم ●

نەوروز ... ڕۆژەك نویو سپەهیو دیروکییە د مللەتێ کورد دا ...

نەوروز ... ڕۆژەك قەهرەمانو پالەوانەتییە د مللەتێ کورد دا ...

نەوروز ... ڕۆژەك شورەشگێرو نەتەوایەتیو نافدێرە د مللەتێ کورد دا ...

نەوروز ... ڕۆژەك ئاشتیخوازیو کوردایەتیو عەگیدو فێهرستییە د مللەتێ کورد دا ...

نەوروز ... ڕۆژەك گەشو ئارمـانجبـەرو نیشتیمانپەروەرییە د مللەتێ کورد دا ...

نەوروز ... ڕۆژەك مێرخوازو ســـوارچاکیو نوشدارو ئاشنایەتییە د مللەتێ کورد دا ...

خوێندەڤانینو .. هێژایان .. هنـــدی ئـەم بهێین ل سـەر ڤێ ڕۆژا نەورور بنفیسین و شانو و کەڤالا ل سەر جێکەین هێش کێمە ...

بۆ ڤێ ڕۆژا نـەورۆز ... چنکو ئەڤ ڕۆژە گەلەك بهایەو پیرۆزتـرە ژڤێ چەندێ ... هـەمی بێ ...

ئەڤە ئەم د چووینە سالا - ٢٦٨٥ - کوردیو نەورۆزەکا نویو سالەکا نوی ژ سالێد کوردی .. ئەم پیرۆز بایییا ئەڤێ ڕۆژا شەهســـوار دکەین ژ دلەکێ پر دلـــــــــوزو ئەڤینداریێد دیمەنێد شوحوشەنگ .. ئەڤینداریێد ڕۆژدکا ئاشـــتیخواز مینا - نەورۆزەکـــا - نوی لمـــە بهەلێتو هویفیو داحوازێد مە بجهـ بهێن بۆ پاشەڕۆژدکا - سپەهیو گەشدار .. بەرەکێ ئارمانجبەر بگەهینینە مللـەتێ خۆ .. ئەم ڤێکرا مل ب مل ب دلـــەکێ پاڤژو ب دلەکێ ئێکەتی بەیفێد زێرینو رەنـــــەن .. ببین کاوەیێ ئاسنگەر براڤو خزمەتا واریێ شوحوشەنگ بکەین لڤی چەرخێ بیستێدا ...

ل جهێ بابو باپیـــرا بکەین نەورۆزدك نوی ل هەر چوار کنارێد وولاتی . بکەین شاهیو دیـلانو گۆڤەند ... بکەین شەهیانو ڕۆژدك برنڤەدار ... دژی دوژمنێ خوینمێژ مینـــا - ئیـرانـــا - توخم پەرستو خوینخوار ... کو هەر ل کەڤدا دوژمنێ مللەتێ کورد بوویە دەما (ئەژدەهاك)ێ خوێـــن مێژ هەتا ئەڤرۆ ...

نەورۆز بویە ڕۆژدك نەمر د دیرۆکـــا مللەتێ کوردا .. ئەڤ شانو وا هە دهێتە دەســـتپێکردن هەر سال ل شەڤا - ٢١ - ێ مها ئاڤداریێ و مللەت ژێرا دبیتە ئەکتەرو زارڤەکەر .. ئەڤ شانو وە یـا بەردەوامـە هـــەتـــا ڕۆژا پاشتر ل ڕۆژا - ٢١ - مهائاڤـــداریێ ل ئێڤـاری بەکا درەنگ ... دەمـــا خێزانێد کـــوردا . بگرە ژ کورو کچو ژنو مێـــرو پیرەکالا شەهیانا دگێرنو ئاگری هەلدکەن ل سـەریێ چیابێد کوردستانێ .. هەروەسا ب ســــەیرانو گەشت گوزارا رادبن ب گوڤەندو شاهیو دیـلانو یاریو گالتەو هەمەرەنگێد کەیفو خۆشـــییێ ... ب دلەکێ شادو بەختەوەرو کامەرانی ...

بەلێ ئەگـــەر بهێین ئەڤرۆ بنێرینـــە بازاریێ ردوشەنبیری با کوردی ب گشتی دێ بینین گەلەك توورەڤانو نڤیســــەڤانو هونەرمەندان هۆزانو گوتارێد ڤەکولینیو هەمەرەنگو بەخشـــــانو شانو کەڤال بڤێ ڕۆژا پیرۆز بڤێ بیرهاتنا بـابو باپیران ... بەرهەمێ لاو ژێرا کرینـــە دیـــاریو خەملاندبنە مینا (خانی . د . کامل بەســــیر . پیرەمێرد . ســـــەبری بۆتانی . عبدولرەحمان نەقشـەبەندی . نەجیب صـــالح بالابی و گەلەکێد دی ...) .

بێ ئەڤێت درێژ بکەمو ل سەر باخفینو ئاخفتنا مە درێژ بوونا بابەتیو ئەم هەمی دزانین بەر بەریێ دیروکا ڤێ ڕۆژا پیرۆز یا ئەر ئەوە ئەم هەمی دەما مەگوتی ببینەکاوە بۆ ئازادییا وولاتی ل هەر چوار توخیبێت شەنگەواریێ کوردستانا عێـراقـا دێریـن بەرامبـەر دوژمنی راودستین دژی رژێما ئیـرانێ ئەریێ گەلو دێ چەوا رابین کا پەیڤا - نەورور - یاکو دبێژنێ - نیرۆژ - کو ئیدیەمەکا هەڤچەرخو نوییە د بازاریێ بەیفێد کوردیدا ... یەیەك کوردیـیـەئان فارسییە بۆ گروڤێ ڤێ چەندێ ... دێ دڤان هەڤوکان دا دیاربیتن ...

(هەندێك لە توێژەرەوەکـــان کـــە بـەروالەت دەروانـنە ووشەی نەورۆز بڕیار دەدەن کـــە ئـەم ووشەیە فارسیەو بـە هیچ جورێـــك واژەیـەکی کوردی نیە بەتایبەتی کە دەبینین ووشـــــەی (رووز) ووشەیەکی فارســـی نەتیـــە . بەڵام لە ڕاستیدا بە هیچ جورێك واژەیەکی فارسی نیە . بەڵکو دارشتنێکی کوردی یەتی زۆر [illegible] لـــە دوو ووشەی فەرهەنگی کورددواری سازکراوە ...

ووشـــــەی (نەو) کە بەچەند قۆنـــاغی دەنگسازیدا تێپەڕبودو گەیشتوتە ئەم قاڵبەی ئێستا هەڵبەت بە مانا فەرهەنگییەکەی ووشەکەی [illegible] هەرد بەتیو ڕەسەنە . ووشەی (نەو [illegible] بۆ لێکۆڵینەوەی قۆناغەکانی [illegible] کوردی دێرینمان [illegible]

عەرەبیەکان دەسەڵاتێ [illegible] نیوەی سەدەی [illegible] سێ سەدو یەنجا سال زیاتر [illegible] بوودو ووشـەی

(ئی ا یش بە زاری کرمانجی ژووروو بە واتـــای (نوێ) دێت ...

ئەم ئەشێین گروڤێ ڤێ بەیڤا پیرۆز بۆ هەوە هەمی بێ بنفیسین .. چنکو د جهێ خوداینــــــە مرۆڤ بهێت بابەتەکێ هوسا بێ ڤەکولینێ جارەکادی دووبارە بکەتەڤە ... یـا هەژی پێتفی یێ مـە ئەڤ کورتییە وەرگرت بۆ گروڤێ ڤێ پەیڤا جوانو پیرۆز ئەڤ چەند نڤیسینا سلال مە دیارکری بەســـەو یا دیارە ...

ئەڤجا دا ژ بابەتی دەرنەکەڤین .. بنێرینـــە وانا نفیسـەڤانو توورەڤانێن کورد کو هەســـتییا نەتەوایەتی لدەڤ بەیدا بوویو هۆزانو پەخشـــان بڤێ ڕۆژا پیرۆز ڤەهاندینە ...

ئەڤجا دا قەفتەکێ ژ وان هۆزانو پەخشـــانا کوردی دیارکەین و کێت کتە ل سەر دا بچین دگەل هەستییا وا یا نەتەوایەتی د پەخشانو هۆزانـــا کوردیدا ...

ئێك : دێ چەوا بۆ مە دیاربیت دەمێ جەژنـا نەورۆزێ خەلك ژمالێد خو دەردکـــەڤن و چنـــە سەیرانو گەشت و گوزارا ...

دڤێ پارچە هۆزانڤانێ نەمر . ســـــەرکێشێ هۆزانا نەتەوایەتی یا کوردی .. دەمـــا خـانی .. دبێژیت ...

دورا فـەلـــەکێ ژ بـــەختێ فەیـروز
دیســـــــان کو نما نـوفـە نوروز
مـەبنی ل وی عـــادەتێ مبـــــارەك
شـــەهریو ســـپاهیان ب جـارەك
بـاژێـــرو کـەلاتو خـــانی بـــەردان
تـەشـــبیهـ ب نـژدەیـــانو جەردان
صـف صـف د مەشینە گوهـو دەشتان
رەف رەف دخشـینە سەیرو گەشتان

دوو : لێ پشتی - خانی - یێ نەمـر کـــو ئێکەمین هۆزانڤانێ کوردە هەستییا نەتەوایەتی بۆ بویە سروش - وحی - د هۆزانا کوردی دا ئو بۆیـە ماموستایێ هۆزانا هەستی یا نـــەتەوایەتی ل وی چەرخی د فێرگەها هۆزانا کوردی دا و ئێـکەمینو مەزنترین ماموستایە د فێرگەها هۆزانا کوردیدا د هۆزانا هەستی یا نەتەوایەتی ... دا ... لێ پشتی وی هەستییا نەتەوایەتی ل دەڤ گەلەك هۆزانڤانێد کـــورد پەیدا بوویە نە خازم ل بیرهاتنا جەژنـــا نەڤرۆزێ (نیرۆژ . نەوروز) مینـا (پیرەمێرد)ێ نەمر .. دەما دبێژیت ..

ئەم رۆژی ســـــاڵی تازەیـە نەورۆزە هاتـەوە
جەژنێـکی کـۆنی کوردە بـەخۆشـیو بـەهـاتەوە
چەند ساڵ گوڵی هیوای ئێمە پێ پەست بوو تاکوو پار
هـــە خوێنی لاوەکـــان بوو گـوڵی ئاڵـی نـەو بەهـار

پیرۆزبایی بۆ

نەورۆزەکا نوی
پیرۆزبایی بۆ
بەهارەکا نوی

Institut kurde de Paris

گۆشەی
تەندروستی‌وزانست

هستریا

هستریا نەخۆشـــی‌یەکی دەروونـی‌یـە ، هەڵچوونـی تیایەو ململانێ کپ کراوەکانی دەروونی تیا ئەبێ بە شێواوی کاری جولە دەمارو هەستەدەمارەکان ، ئەبێ بە نیشانەی جەستەیی ، بێ ئەوەی ئـەو ئەندامە هیچ نادروستی‌یەکی تیابێ ...

نوسینی
دکتۆر هیوا عمر احمد

بەمە لە ململانێ ناوەکی‌یەکە رزگاری ئەبێ‌و بەزەیی دەورو بەریش بۆ خۆی ڕائەکێشێ ، بەوەی نەخۆش ئەکەوێ ،یان ئەندامێکی لە کار ئەکەوێ ، ئەندامێکی لـە کار ئەکەوێ ، بەتایبەتی ئەو ئەندامانـــــە کارەکەیان خۆویستـە وەك ، بینین ، بیستن ، قسەکردن، ڕۆیشتن .

هستریا لە وولاتـــــە پێش‌کەوتووەکاندا کـــــەم بۆتەوە ، بەڵام هێشتا لـــــە وولاتە لـە پێش‌کەوتنەکاندا بڵاوەو ئافرەت زۆرتر تووش ئەبن ، ئەمەش ناوەکەیمان بۆ ئاشکرا ئەکات کە لە ووشەی (هستر)ی لاتینیـــــەوە وەرگیراوەکـە بـە مانـای (منالدان) دێت ، کەواتـــــە هستریایان بە نەخۆشـــــی ئافرەتدا ناوەکە منالدانـــــی هەیە .

ئەوانەی تووشی ئـــــەم نەخۆشی‌یە ئەبن ، کـــــە سایەتی‌یەکی تایبەتیان هەیە، وەك هی منال بە بیانووکرچ‌و کاڵ‌و پێ نەگەیشتوە . و ئەم جودا گانەیان هەبە ؛ هەستیارن، شەرمن‌و دڵـە- ڕاوکێن، زوو زوو خولکیـان

١ ـ زۆر بە سۆزن، حەز بە دلێوی ئەکەن‌و فـــرە- ئەگۆڕێ .

٢ ـ زیادە ڕۆیی ئەکـــەن‌و لفاو بۆ ئەندیشەیان بـــەر ئەدەن .

٣ ـ فێرە کپ‌کردنی حـەزو خولیاو بژیانەکانیانن .

٤ ـ خۆ ویستن، حەز بـە دەرکەوتن ئەکەن، حەز بەوە ئەکەن کە خەڵکی بەزەیی پیانا بێتەوە. پشت بە خەڵکـی ئەبەستن، واهەست ئەکـەن کەم‌و کورن .

زۆر هۆ هەیە ئەبێتە هۆی سەر هەڵدانـــی ئـــەم نەخۆشی‌یە وەك :

١ ـ بۆ ماوە:ـ باڤلوف ، لاوازی توێکڵی مێشك دائەنێ بەهۆی ئەم نەخۆشی‌یە. ئەم لاوازی‌یەش لە نەوەکانـەوە ئەمێنێتەوە بۆ نەوەکان .

٢ ـ دەروونی :ـ فرۆید کەسایەتی ئەکات بەســـێ بەشەوە ، بەکورتی ئەمانـەن یەکەم بەش: خودی نـــەوی (، الانا السفلی)، کـە ئارەزوو بژیانەکانی مرۆڤـــی تیایە‌و بە چاوگی هێـــزی هەموو بزوتن‌و هەڵپـــەو کۆشش‌و حەزێکی مرۆڤـــی دائەنێ .

دووەم : خـــودی بـــاڵا (: الانا العلیا) کە بریتی‌یە لەو نەریـــتەو خووانەی لە کۆمەڵ‌و باواندا هەن لە شێوەی (وژدان) کە ئیشی سزادانەو خـــودی نرونەیی (الانا المثالی) کـــە ئیشی پاداشـت کـردنـە . لە ململانێدان لەگەڵ (خودی نەوی)دا، بۆ ئەوەی ئارەزوو حەزو بژیانەکانی ئەو مرۆڤە بخاتە بۆتەیەکی کۆمەڵایەتی- یەوە ، بەبیروورای فرۆیـــد هستریا لەم ململانێیەوە سەر هەڵ ئەدات .

سێ‌هەم: خود (الانا): ئەو بەشە هەست پێ کراوەی کەسایەتی‌یە کە لە ڕەفتارو هەڵس‌و کەوتی مـــرۆڤدا ئەیبینین‌و بریتی لە حـــەزو خولیاو بژیانەکانی خـــودی نەوی لە بۆتەیەکی کۆمەڵایە- تی‌دا .

٣ ـ سۆز : بێ هیوایی، ژێرکەوتن لە خۆشەویستی‌دا مالی بە جەنگ، دڵ پیـــسی، بێ بەشی لە بەزەیی‌و پێنە- گەیشتنی کەسایەتـی‌و دوو دڵی‌و خۆ پەرستی منالانـــە، بێ توانایی لە نەخشەکێشانی ژیان‌و زۆر نازکێشان. ئەبنە ڕێ خۆشکەر .

٤ ـ خێزان: گەر یەکێ لـــە باوان هستریای هەبـێ، وا منالەکەی لێوە فێر ئەبێ .

نیشانەکانی: ئەم نیشانانەی خوارەوە هەمووی لـــــە نەخۆشێکدا کۆ نابێتـــــەوە، لەوانەیە چاولێکەریـــــان تێفروسماندن بێ . یـــــان نیشانەی نەخۆشێکـــــی خۆشەویستی بێ، هەڵـــــی بگرێ . چەند جوداگانەیـەك لە نیشانەکانی هستریـــادا هەیە وەك :

١ ـ کتوپری سەر هەڵ دانی نەخۆشی‌یەکە .

٢ ـ نەخۆشەکە ، دەردە- کەی لا گرنگ نی‌یەو گوێی پێ‌نادا ، بەڵکو هێمنـــــەو لەسەرخۆیەو پێسی خۆشە.

٣ ـ نەخۆشی‌یەکە بیانوو- یەکە بۆ ڕاکردن یان لێبوردنی لە شتێ .

٤ ـ بارێکی ناهەمواری بـە ئازار پێش نەخۆش کەوتنە- کەی ئەکەوێ .

٥ ـ کەسایەتی‌یەی لـــەو جۆرەیە کە باسمان کرد .

٦ ـ نیشانەکانی لە ئەندا- مێکەوە ئەگۆڕێ بۆ ئەندامێکی تر نیشانەکانیش بریتین لە :

١ ـ نیشانە هەستی‌یەکان وەك کوێری، کـــــەڕی، نەچێشتن، هەست نەکردن، ئازار .

٢ ـ نیشانە جوڵەیی‌کان: وەك گێژبوون، نیـــوەی لەشی یان هەردوو لا، یـان یەك ئەندام وەك بەستنی‌زمان

٣ ـ نیشانە ژیری‌یەکان :ـ تێکچوونی هۆشیاری، منـاڵ بوونەوە، لەبیرچوونەوە، یان خۆ گێژ کردن .

٤ ـ نیشانەی گشتی: وەك نەخۆش کەوتن کاتێ تاقـی- کردنەوە ، گرتنی نەخۆشـی نەخۆشێکی ئازیز .

چارەسەر :

١ ـ جێ گۆڕینی مرۆڤەکەو دوور خستنەوەی لەو بـارو دۆخەی بۆتە هۆی ئەم بـارە نالەبارە .

٢ ـ چارەی دەروونـــی : دۆزینەوەی هۆی ڕاکردنەکە، ووشیارکردنەوەو چـــارە- سەری تەنگ‌و چەڵەمەکانی.

٣ ـ دەرمان .

هەواڵی پزیشکی

ئامادەکردنی
دوکتۆر فیصل عارب بلباس

● کوتان دژی سکچوونی ساوایان :ـ

ڤایرەسی «دۆتا» بە هۆیەکی سەرەکی مردنی منداڵی ساوا دادەنوێت لە جیهاندا ، ئـەم ڤایرەسە دەبێتە هـــۆی سکچوونێکی تیژ ، ڕێکخراوی تەندروستی جیهان «منظمە الصحە العالمیە» لـــــە سەرەژمێریەکدا بـــــۆی دەرکەوت کە لە سەدا چـل (٤٠٪) لەو پێنج ملیـــــۆن منداڵەی هەموو ساڵێ بـــە سکچوون دەمرن هۆیەکـەی «ڕۆتاڤایرەس»ە .

لەم دواییەدا ئومێدێکی باش هەیە بۆ دەســـــــــ بەسەراگرتنی ئەم ڤایرەسـە دوای ئـەو تاقی‌کردنەوانەی کراون بۆ دروست کردنـی ڤاکسین «کوتان» دژی ئـــەم ڤایرەسە .

زانایەکی فنلنـــــــدی ڤاکسینێکی لەو ڤایرەســـە پەرەپێ داوە دوای ئەوەی لەگوێرەکەیەکی تووش هاتووی دەرگرتووەو نیوە مـــــــری‌کردووە .

بۆ یەکەم جار تاقی‌کردنەوەی‌لەسەر (١٧٨) منداڵـــــی ساوای منلندە کردووە کـــەتەمەنیان لە هەشت تا پانـزە مانگە هەر یەکە تەنها قومێکی«جرعە» لەو ڤاکسینە لـــــە [illegible] دەمەوە دراوەتـــێ ،پاش پێنج مانگ تەنهـا دوو [illegible] سکچـــوون‌بوون ئەوانیش وەکو لـــــە [illegible] ڤاکسینەـکەیان نەخوارد بوو .

لە تاقی‌کردنەوەیەکی تردا کە ئەمجارە ڤاکسینەکە لەگەڵ شیر تێکەڵ کرابوو بـــــۆ کەمکردنەوەی ترشێتی گـەدا کە لەوانەیە کاری ڤاکسینەکە کەم بکاتەوە .

● شێرپەنجەی ڕێخـۆڵەئەستوورە :ـ

لە پشکنینێکی نـــــوێ‌دادەرکەوتووە کە ئەوانەی کاری ڕۆژانەیان پتر بە دانیشتنەوەدەبەنە سەر زیاتر تووشـــی شێرپەنجەی کۆلۆن دەبـــن لەوانەی کارەکەیان پێویستی بە چالاکی هەیە ئەم پشکنینە وای دەرخستووە کــــــە نەجوڵانەوەو ستی مـــــرۆڤ رۆڵێکی گرنگی هەیە لـــــە پەیدابوونی ئـــەم جـــۆرە شێرپەنجەیەو ڕاهێنـــان‌و چالاکی لەش بە ڕێگەیەکـــی خۆپاستن دژی ئەم نەخۆشیە دادەنرێت .

لەم پشکنینەدا کە لە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا کراوە مرۆڤیان دابەش کردووە بـــۆ سێ کۆمەڵ بە پێی جـــۆری چالاکی ڕۆژانەیان ئەوانەش : کەم چالاکی ، مام ناوەنـــدی‌ر زۆر چالاك .

بەلای کەمەوە ئەوانـــــەی کەم چالاکن ڕادەی پەیـــــدا بوونی شێرپەنجەی کـــۆلـــۆن تیایاندا نزیکەی دوو ئەوەندەی کۆمەڵەی زۆر چالاکن ،وە بەم پێیە تا چالاکی کەم بێتـــەوە تووش‌بوون پتر دەبێت .

جگـــەرەو تەندروســـتی

کۆمەڵەی تەندروســـتی جیهانی یەکێك لە بڕیارەکانی دەڵێت پێویستە لە پاکەتـی جگەرە بنوسرێت «جگــەرە کێشان زیان بە تەندروستیت دەگەیەنێ»، بەڵێ ئەمـــــە هەنگاوێکی پیرۆزە ! بـــەڵام ئەی بۆچی لە دیوەکەی تـری پاکەتەکە بە شان‌و باڵی جۆری تووتنەکەدا هەڵ دەگوترێت ؟

گۆڕینی : جلال صدیق صالح
زانکۆی سەلاحەدین کۆلیجی‌پزیشکی

کەس نی‌یە لە ئێمـــــە زیانـــەکانـــی جگەرەکێشان نەزانێت جا چ بە شێوەیەکی رووبی یاخود بە بنەڕەتـــە زانستی‌یەکەی ، وا لـــەم باسەماندا بە کورتی لـــە پێکهاتن‌و زیانەکانی دەدوێین .

● تووتن پێکهاتوویەکـی ئاڵۆزە ، لە نیشاســـــتە پرۆتینەکان سلیلۆز ، فینۆڵ‌و هەندێك ماددەی ئۆرگانیکـی بەرێژەی جیا جیا وەکو :

١ ـ نیکۆتین بـە نزیکەی (٢ـ٨٪) ئاوێتەکانی تووتـــن پێك دەهێنێت ، کە بــــــە شێوەی ترشەکان خـــــۆی دەنوێنێت ، بۆ نمونە وەکـــو ترشی خەلیك ترشی مالیـــك بڕی نیکۆتین لە هــــــەر جگەرەیەکدا دەگـاتـە (١ـ٣میللی‌گرام) .

٢ ـ نیکۆتینە تفتەکان‌و لێ‌وەرگیراوەکانی وەکـــو نۆرنیکوتین مایۆســــــین‌وئەنابیسین .

٣ ـ ماددەی ئایزۆپـر-ینۆیدەکان وەکو بنزۆپایریـــن

٤ ـ قەتران .ماددەیەکی‌ڕەنگ زەرد. کاتێ ئاڵۆزە لـــە پێکهاتنیداو ، کۆی گشتی لەجگەرەیـــەکـی (٠.٧ملم)دا ، دەگاتە (١ـ٣میللی گرام) .

٥ ـ یەکەم ئۆکسیدی‌کاربۆن . ئەمەشیان یەکێکـــە لـــە توخمـــە پێکهاتووەکانی‌تووتن‌و زیانێکـی ترسناك‌و ڕاستەوخۆ دەگەیەنێت بـــــە ئادەمیزاد .

● گرنگترین زیانەکانـــی

١ ـ شێرپەنجە .

پێکهاتووەکانی تووتن ڕۆڵێکی‌پڕ مەترسی‌یان هەیە بــــۆ پەیداکردنی شێرپەنجەی لێو،دەم بۆری هەوا سورێنچـك میزلدان ، لەگەڵ جووتـــــەسی‌یەکان .

٢ـ زیادکردنی لێدانی دڵ‌و پالەپەستۆی خوێن .

٣ ـ کەم‌کردنی میزکردن،چونکە پێکهاتووەکانی تووتـن ڕاستەوخۆ کار دەکەنە سەرزیادکردنی دەردانی هۆرمۆنی دژەمیزتن A.D.H. ، کــــە ئەمەش یارمەتی مژینی ئـاو دەدات لـــە گورچیلەکاندا .

٤ ـ زیادکردنی نووسانی چەوری بە دیـــــــواری دەمارەکانەوە ئەمـــــەش مەترسی لێ دەکرێت بـــــۆ وەستانی دڵ لە ناکاودا .

٥ ـ کەم‌کردنی کردای گاز گۆڕکێ لە سی‌یەکان ، بـــەم کردارەش ئۆکسجینێکی کەم دەروات بۆ شانەکانی لەش‌و مرۆڤ دووچاری بە دیـــــار کەوتنـــی نیشـــانەی زۆر نەخۆشی دەبێت .

٦ ـ هەوکردنی بـــۆری هەوا ، ئاوسانی جووتــــــە سی‌یەکان تەنگە نـــەفـــەسی (هەناسە سوار بوون) .

بۆ وازهێنان لە جگەرە- کێشان زۆر ڕێگا هەیـــــــە فێربوو دەتوانێت بیگرێتە بەر ،بەڵام بە ناشکوری نەبێت ، خۆ ئەوانەی جگەرە دەکێشن ڕەنگ نی‌یە پێیان بلێی واز لە جگەرەکێشان بهێنە ،هەر زوو وەڵامت دەداتەوەو دەڵێ بە توخوا پێم بلێ نان مەخۆ بەڵام جگەرە نا !!!

سەرچاوەکان .

١ ـ دکتور صباح ناصر ، التدخین‌و سرطان الفـــم والرئتیـــن والمثـــانە ، دار القادسیە اللطباعە-بغداد ٩٨٤

2- John Macleod, Davidson's principles and Practice of Medicine, Thirtenth Edition, 1981.

3- Guyton, Text book of Medical Physiology, 4th Edition 1976.

درامایەك ـ پاشماوە

کە لەم کاتەدا لە سورەیاکەوە.بکەومە خوارێ بـــە هۆی ئەو گرفتە عەسەبی‌یەی کە تووشم هـات ... لەبەر خۆش بەختی زەنگی دەرگای حەوشـە ئـەم گفتوگۆ نالەبارەی پچڕی‌و کچەکەم چوو کـە بزانێ کێ‌یە لە دەرگا :

ـــ ئایا بەڕێوەبەر لـە مالـە ؟ ئەمڕۆ زۆر دواکەوت .

لە دەنگی ناسیمەوە یاریدەدەرکەمە لە کارا..

ـــ بە داخەوە ئێستا لەمـــاڵدا نییە بەڵام دەتوانی لە هۆدەکەی‌دا چاوەڕوانی بی ، فەرموو تکا دەکەم کە وابزانی لە مالی خۆت دای .

یاریدەدەرم هاتە ژوورەوە وەك بڵێی لە مالی خۆی دایە ... بە هەموو شتەکاندا ڕۆی‌و بە ووردی پشکنینی‌و بە دەنگێکی بەرز کەوتە تێبینی دادان :

ـــ بەم جۆرەیە کەواتە .. پیاو لێرە دەتوانێ بزانێ ئەم ئاژەلە چۆن دەژی !

ـــ ئەم بەرازە دزە ... لە ئێستا بە دواوە فێری دەکەم چۆن بێ لە گەڵما .. لە ئێستا بە دواوە هەرگیز بەوە رازی نابم کە کەسێکی مام ناوەندی‌و سەر بە ئەو بم ، نا هەرگیز !

بە سەر سوڕمانەوە چاوودێری ڕووداوەکانم دەکرد ... میوانەکەم بـە درێژایی‌کات بـە پانی‌و درێژی هۆدەکەم‌دا هاتوچۆی دەکرد بەردەوام تانـە ناشیاوەکانی دەووت :

ـــ ئەم ... ناپلیۆنێکە بۆ خۆی ! بیر هـەر لە خۆی دەکاتەوە ... بەڵکو خۆی لە ناپلیۆن پتـر دەزانێ ! ئەمـــەش وێنەکەیەتی کـــە چەشـــنی فریشتەیەك هەڵواسراوە ... چ مرۆڤێکی کوێرەوەر بەخشە ... ئەو لێرەدا سەلامەتە چەشنی پەیکەرێ بەڵام لە کاردا ماددی‌و زۆر خۆ پەرســـــتە ... بە یارمەتیت هەی دەمارفرۆشی بەڕێز .

پاشان بەرەو داڵانەکە ڕۆیشت‌و گوێم لێ بوو ووتی :

« باوکت هەر بە دەر نەکەوت ... بە هەر حاڵ ئەبێ بڕۆم ... تکایە گەرمترین ســــڵاوو ڕێزی یاریدەدەرە دڵسۆزەکەیی پێ بگەیەنە » .

مشە مشم بوو کە لە تووڕەیی‌یا تفێك بکەمــە رووی بەڵام پاشگەز بوومەوە .. هەی ، چ جیهـان‌و چ چاخێکە ئەمە ! ... چ زەمینێکی دوورە کە ئەبێ تیایا بژیم !؟ ... چ کێشەیەکی کوشـــندەیە ... چ زۆر ڕۆیشتنێکە لەسـەر خراپە ! ... لـەگـەڵ هەموو ئەوەی کە ڕوویداو بە پێش چاوم‌دا تێپەڕی بەم شێوە ناکاوی‌یە ، بڕیارێکی هۆشیارانـەم‌دا . ئەویش ، نابێ هەرگیز ئەم میچەیە جێ بهێڵم ... چونکە لە سوودەکانی نووستن لەسەر میچە وەکـو بۆم دەرکەوت ، بە کامی دڵ نهێنی‌ی خۆت‌و کەسانی دیکەت لە لا ئاشکرا دەبێت‌و هەستیان دەزانی لــە بارەی خۆتەوە کە بالت پێوە دەنێ بۆ چاککردنەوەی ڕەوشتە سەلبی‌یەکانی کە کردووتن بە ســـــەهوو یا بە نەزانی لە بارەی کارەکان یا لەبەر بە چـــاك زانینت نەك لەبەر شتێکی دیکە !!

لایـەنی ـ پاشماوە

وەرگرتووە ، یان خاوەنـــی بەڵگەنامەی زانیاری ئاینیـــی بوون . .

بەڵام لە رووی هوشیار- بوونەوەی ئاینیـــــــــی ، ئەمینداریتی ئەوقـــــــاف تەقەللای بەردەوامە لـــــە بڵاوکردنەوەی هوشـــیاری ئاینی ، لە کاتێکا کـــــە ئەمینداریتی مامەڵـــــەی ڕاستەوخۆی لەگەڵ پیاوانێ ئاینی دایەو هەوڵی داوە کە باری ژیان‌و گوزەرانی پیاوانی ئاینیی چاکتر بکات ، هەتـا ئەو ڕادەیە ، کە ئەمـــــڕۆ پیاوانی ئاینیی لە ژیانـــــی ئاسوودەگی ئەوتۆ دەژین کە دەتوانن بە ئاسانی پەیامـــی خۆیان بگەیەنن بە کۆمەڵانی خەڵك ..

ئەمینداریتی ئەوقـاف ، بەردەوامە لـــە سازکردنی چەندان کۆروکۆبوونەوە لـــە ڕێگـــــای بەرێوەبەرایەتی ئەوقاف لە شارەکانی ناوچەی کوردستاندا کە بە ئەرکـــی سازدانی ئەو کۆڕانـــــــە هەڵدەستن .. هەروەهـــــا لێژنەکانی ئاینی کە بەدەوری خۆیان چەندان کۆروکۆبوونە- وەی ئاینیان ڕێکخستووە ..

هەموو ئەوانەی کـــــە باسمان کردو ئەو هەنگـــاوە پێشکەوتووانەی لـــــەم ئەمینداریتی‌یە هاتـۆتـە دی نیشانەی ئەوە دەنوێنێ کـە پیاوانی ئاینی شوێنــــــی لایەقی خۆیان وەرگرتووە لە خزمەتی باری کۆمەلایەتی‌دا.

دەربارەی ـ پاشماوە

حالەتیکی ترسناکی لـە دوو دڵی‌و تۆقینی خستوتە دڵـی مرۆڤەوە، دەربارەی چـــارە نووسی پاشە ڕۆژی، کە هیچ دوور نییە چەکە بە کۆمـەڵ کوژەکانی پێشکەوتوو تەفرو تونای بکەن، هەروەهـــا داهێنانە تازەو سەر سوور- ینەکانی ئەو سەدەیە مرۆڤی خستۆتە نێوان دوو بەرداشی ترسناك‌و خەم‌و پـــەژارەو کارەساتی وای بۆ پەیـــدا کردووە کە بە درێژایـــــی مێژووی ڕابوردووی هاوتای نەبوو. کە ئەمەش بەرهەمـــی زانستە بەڵام ئەدەب بـــــە پێچەوانەی ئەوەوە ، هـــەر هەوڵی ئەوەی داوە دەروونی مرۆڤ بەتیشکی کەیف‌خۆشی ڕووناك بکاتەوە جوانـــــی‌و خۆشەویستی‌و ڕەوشت‌پاك‌و خاوێنی لا پەسندو خۆشە- ویست بکا. بەڵام ئـــەوەی ڕاستی بێ، تاوانی ئەو کارە- ساتانەی هێندێ لە دەسکە- وتەکانی زانست پەیدا دەکا، دەکەوێتە سەر ئەستـــۆی مرۆڤ خۆی. ئەو مرۆڤانەی کە هەر لە کۆنەوە هەڵگـــری ئەم دەروونە خراپ کـــاری‌و شەرانییە بوون، کە لەســـەر پشتی وڵاخەکەیاندا بە گوبی زەمیندا دادەگرن‌و هەوڵـــی ژێـــــر چەپۆك‌کردنی گەلانیان دەدا .. هەر هەمان مرۆڤـــی کۆنن بەڵام لە بارێکی تازەو بە بەرگیکی نـــوێ دەورەکانیان دووبارە دەکەنەوە . بـــەڵام جۆرە مرۆڤەکەی دیکـــەش هەر لە کۆنەوە تێ‌دەکۆشی‌و خەبات دەکا لە پێناوی خەیرو خۆشەویستی‌و عەدالـــەت‌و یەکسانی ، بکا بە نرخـــــە چەسپاوەکانی کۆمەلگاکان‌و زانستیش بکـــا بـــــە دار دەستێکی لەوا لە پیناویاندا .

جا ئەگەر هاتو خـــراپ بەکارهێنانـــی دەسکەوتەکانی زانستمان بە لایەکەوە نـــا ، زۆر بە روون‌و ئاشـــکرایی بۆمان لایەنە پرشنکدارەکانی بەدەر دەکەوێ ، چونکە ئـــەم داهێنانە ئەفسووناویانە لــە بنەڕەتەوە ژیانی مرۆڤـــی گۆری‌و ئاسۆی زانیــــن‌و بیرکردنەوەی لە شارەزایـــی بوونـــی یاساکانی سروشت‌و ژیـــان فـــرەوان کردەوە ، گوزەرانی ڕۆژانەشی بـــۆ ئاسوودەتر کردو گەلێ لـــەم ئامرازانەی خستە بەردەم کە دەبنـــە هـــۆی ئیستراحەت‌و خۆش حاڵی ماڵەوەی‌و یـــا ئەوانەی پەیوەندیان بـــــە ژیانی گشتیەوە هەیە .

ئەم هەموو توانا ســـەر- سوورێنەرانەی کە زانســـت پەیدای کردووەو بـــــەرەو پێشەوەی داوە ، مرۆڤایەتی خستۆتە ناو قوناغێك کــــە دنواریتە دوار وژیکـــــــــی پرشگندارو پڕ لە داهێنان‌و دۆزینەوە زانستیە ســـــــەر سوورنیەرەکان . زانســـــتە تازەکـــان ، وەکـــو ڕۆژە پرشگندارەکانی بـــەردەوام هەڵاتو وایە ، ئاسمانی ئەدەب ڕۆشن دەکاتەوەو بە ڕەنگیکی زێرین بابەتەکانـــــــــی دەرازێنەوە ، هەروەها

ئـامـرازە تـازەکان‌و زادەی ناوەرۆکێکی نوێ کە لــــــە پێشودا نەبی ، دەیخاتــــــە بەردەم . ژیانە تازەکەی پڕ لە واتاو نرخە تازەکان ،دەبنە کەرەستەی ســــــەرەکیی ئەدەب . داهێنانە تازەکان ، وەکـو رادیـــو تەلەفزیون‌و تـــــــەلـــەفـــۆن‌و ئوتومبیـــل‌و شەمەندوفەرو فرۆکە کەشتی‌یە ئاسمانیەکان ،ماشین‌و ئـامێـــــــــرە ئەلەکترونیەکان ... هتد ،

ئاگری ـ پاشماوە

کو ئەڤ دەستەکە هەمـــی وەکی تە بن‌و ڤیانا وەلاتـــی ددلی دابێت داکو هەمی دەما سەر فەرزا بن‌و ژبـــــن دەستێت خوین مێژا رزگـار بن یێت وەکی زوحاکی.... و نەهێلن چ جارا هویـــن بکەڤن بن زورداریێ چونکـی هوینن نەڤیێت کاوەیـــێ ئاسنگەر نۆکە خوینا وی خو دناڤ لەشێ هەوە دا دهێت‌و

Institut Kurde de Paris

سەرکەوتنەکانمان و پەندێکی تر

■ یاسین طه عبدالله ■

ئەوەی لەم چەند ڕۆژانەی دوایی‌دا باری جەنگ بەسەر بکاتەوە ، بە ڕوون‌و ئاشکرایی بۆی ساخ ئەبێتەوە کە ڕژێمی ئێرانی ڕەگەزپەرست بە درێژایی ئەم چەند ساڵەی بەردەوام‌بوونی شەڕ چ جۆرە نوشستی‌و دۆڕانێکی ڕامیاری‌و ئابووری‌و کۆمەڵایەتی بەخۆیەوە بینیوەو لە مەیدانی جەنگیش‌دا چ کارەساتێکی بەسەر گەلانی ئێراندا هێناوە . لە ئەنجامی ئەم بارە پڕ شپرزە لە ناوەو لە دەرەوەی ئێراندا ، دەنگی ناڕەزایی‌و گەلانی ئێران بەرز دەبێتەوە کە داوای ڕووخانی رژێمی ئاخوندەگی دەکەن کە خۆی سەپاندۆتە سەر گەلانی ئێران .

ئەوە بوو لەم چەند ڕۆژانەی دوایی‌داو لە ناوچەی (حوێزە) دوژمن دووبارە بەختی خۆی تاقی‌کردەوەو ویستی بە نیازی گڵاوی خۆی سنوور ببڕێت‌و ڕژێم خەونی بەوە دەبینی کە عیراقی سەر بڵند بکاتە گۆڕەپانی تەڵەکەبازی‌و زیاتر لەوەش بەر بێتە گیانی گەل ، بەڵام ڕۆڵە پاڵەوانەکانی عیراق لە سەنگەر بۆی وەستا بوون‌و توانیان پەندێکی بدەنێ کە بە یەکێك لە داستانە هەرە مەردانەکانی سوپای دلێرمان دەدرێتە قەڵەم‌و نیشانەیەکی ڕاستەقینەی خۆ ڕاگرتن‌و فیداکاری گەلی عیراق‌و ڕۆڵەی بە تواناو لێ هاتوو صدام حسێنی دابەدەستەوەو مانای ئەو وورە بەرزە دەگەیەنێت کە گەلی عیراق پێی ناسراوەو هەمیشە ناوبانگی قارەمانی‌یەتی پێ دەرکردوەو ئەناسرێتەوە بەو هێزە لە بن نەهاتوە .

جەنگی حوێزە مێژووی ئەو قارەمانی‌یەتیەی گەیاند کە بۆ هەموو جیهان کە هەموو تواناو دەست‌درێژیەکی ئێران‌و پیلانە ڕەشەکانی ناتوانێت‌و لە باری‌دا نیە ڕوو بە ڕووی ئەم سوپای عیراقە ببێتەوە کە نەخشی سەرکەوتنی لە جەنگی حوێزەدا تۆمار کردو ، داستانێکی نوێ تری بۆ مێژوو نەخشاند .

یەکەم جار نی‌یە ڕژێمی ئێران ئەو کارەساتە بە خۆیەوە ببینی ، بەڵکو لە ماوەی ساڵانی جەنگ دەیان پەندی لە لایەن عیراقەوە پێش‌کەش کرا ، بەڵام بەردەوام بوون‌و ، وایان زانی عیراقی بە توانا دەبێتە گۆڕەپانی تاوانیان .

هێرشیان هێنا ، بەڵام چیان دووریەوە ؟ هێرشیان هێنا بەڵام چۆن گەڕانەوە ؟ بێ‌گومان کە لە سەری سوپا تێك‌شکاوەکەیان بردەوەو کردیان بە دیاری بۆ (خومەینی) کە خەونی دەبینی ، بەڵام خەونەکەی پوچ بۆوە ، خەونەکەی گۆڕا ، چونکە سوپای عیراق ئامادەی گەورەترین قوربانی بوو ، ئەمەش بارێکی نوێ نەبوو چونکە گەل ئامادەی مل کەچی نیەو لە پێناوی شکۆمەندی لە هەموو کەرتەکانی کوشتاردا دوژمن ڕاو دەنێت .

ڕابەری دڵسۆز (صدام حسین) لە ڕۆژانی شەڕدا ، لەگەڵ جەنگاوەرە دلێرەکان ئامادە بوو ، بەشداری ئەو داستانە پیرۆزە بوو کە تۆمار کرا .

لێرەدا دەپرسین‌و دەڵێین ، دوای داستانی حوێزە دوژمن چاوەڕوانی چی دەکاو کەی پەند لەو هەموو شکستیە وەردەگرێت کە گەیشتە هەزاران کوژراو ؟

ئەگەر بەردەوام دەبێت ، عیراقیش لە سەنگەر بۆی دەوەستێت‌و سەرکەوتن بەشی عیراقی‌یەکانە مادام لەسەر هەقەو لە پێناوی ئەمەش گەلی عیراق بە منداڵ‌و پیرو لاو لە سەنگەردا بۆی دەوەستێت .

کەرنەڤاڵی جەژنی نەورۆز لە کوردستان

به چاودێری
سەرەکی خۆشەویست

ئەمساڵ گەشاوەتر بوو

● هەڤاڵ عزەت ئیبراهیم : -

هەموو گەلی عیراق شایانی ئەوەن پێیان بڵێین تێکۆشەر ..

● بەرێز یحی جاف : -

جەژنی نەورۆز نیشانەی سەرکەوتنی بەردەوامی‌یە بەسەر فارسە خوێنڕێژەکان

ناظم دلبەند
لقی هەولێر
محی‌الدین طاهر وێنەکانی گرتووە

لە بەرەبەیانی ٢٠ی ئاداری شاری هەولێری دێرین گەورەترین کەرنەڤالی نەورۆزی بەخۆیەوە بینی ، لەبەردەمی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان بوو بە هەڵپەرکێ‌و گۆرانی‌و سروود وتن بۆ گیانی سەرکردەو نەورۆزو سەرکەوتن ....

ئەمساڵ ئاهەنگەکانی نەورۆز بە چاودێری سەرەکی خۆشەویست صدام حسین لە مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی کوردستان دەستی پێ‌کرد ...

[لە جیاتی بەرێز سەرەکی تێکۆشەر هەڤاڵ عزت ابراهیم جێگری سەرەکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش شریتی ئاهەنگەکانی نەورۆزی لە پارێزگای لە میانەی دەهۆڵ‌و زورناو هەڵپەرکێ‌دا بڕی ...

بە ئامادەبوونی هەڤالان سعدی مهدی صالح ئەندامی سەرکردایەتی قوتری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی ورازگری لقی باکوری حیزب‌و عدنان داود سلمان وەزیری حوکمی ناوخۆیی‌و ارشد زیباری وەزیری دەوڵەت‌و بەرێزان یحیی محمد رشید جاف سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەراندنی ناوچەی کوردستان واحمد عبدالقادر سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان‌و ئەمینداره گشتی‌یەکانی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی‌و پارێزگاری هەولێر بە وەکالەت‌و هەڤاڵ رازگری لقی هەولێری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی‌و ژمارەیەکی لە لێپرسراوان کە لە شارەکانی ترەوە هاتبوون ...] .

● لە سەرەتادا بەرێز سەرەکی ئەنجومەنی ڕاپەراندنی ناوچەی کوردستان وتەیەکی خوێندەوە تیایدا وتی : -

جێگەی سەرفرازی‌و شانازی‌یە کە لە ڕۆژێکی ئاواداو لە جەژنی نەورۆزی نەتەوەیی‌یەوە سەرەکی تێکۆشەر هەڤاڵ صدام حسین چاودێری بکات ...

هەروەها جێگەی باوەڕو خۆشەویستی‌یە کە هەڤالی تێکۆشەر عزت ابراهیم جێگری سەرەکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە جیاتی سەرەکی خۆشەویست چاودێری ئاهەنگەکانی گەلی کوردمان بکات لە جەژنی نەورۆزدا ...

ئەوە دەسەلمێنرێ کە هەمیشە سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش لە سەرووی هەمووشیانەوە سەرەکی خۆشەویست صدام حسین بە تەنگ پاراستنی مافی ڕەوای گەلی کوردمان‌و زیاتر پتەوتری دەکەن بەتایبەت لەو بارودۆخەدا کە گەلێك لە لایەنە ئیستعمارو فاشیستەکان دەیانەوێ بازرگانی بە گەلی کوردمان بکەن ، بەڵام ئەوە لە لای گەلی کوردەوە مەحالە ...

هەروەها وتی : -

دوێنێ ئاهەنگمان گێڕا بە بۆنەی سەرکەوتنەکانمان

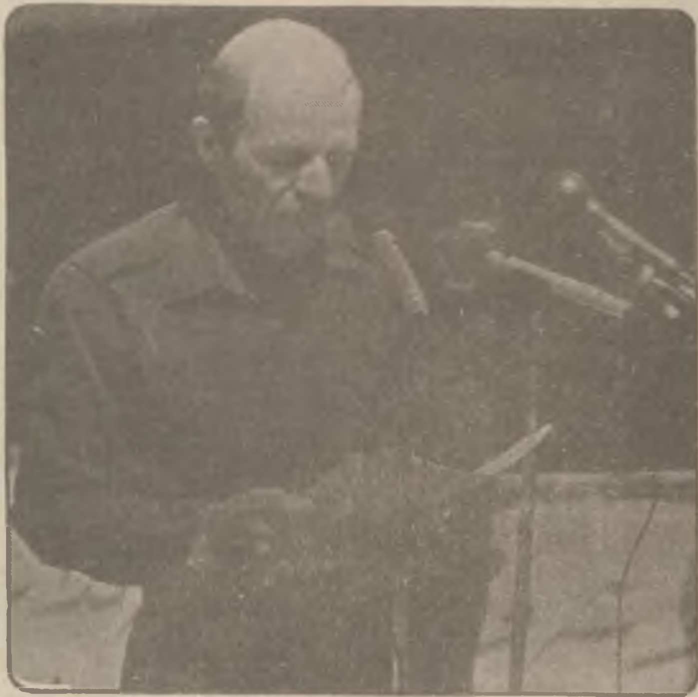

لە (زەلکاوی حویزە) بەسەر گەجەرو گوجەری رژێمە خوێن ڕێژەکەی تاران ئەمڕۆش هەر بە گیانی سەرکەوتنەوە دیسان لەسەر کەوتنێکی بەسەر باپیرانی ئەم رژێمە ئاهەنگ دەگێڕین کە ئەویش ئاهەنگی سەرکەوتنی (نەورۆزە) ..

بەرێزی وتی : -

بە شانازی‌یەوە بە سەرەکی بەرێز صدام حسین ڕادە گەیەنین کە گەلی کورد لە کوردستانی عیراقدا ئامادەیە بۆ بەرگری کردن لە خاکی پیرۆزمان ، چونکەبستێك لە خاکی عیراق خاکی هەموو عیراقی یەکە جارێکی بەڵێن دووپات دەکەینەوە کە سەربازی بەوەفای ئەم ڕێبازە پیرۆزە بین .

● ئینجا هەڤاڵ عزت ابراهیم جێگری سەرەکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و نوێنەری سەرەکی بەرێز هەڤاڵ صدام حسین وتەیەکی خوێندەوە تیایدا وتی : -

سڵاوی سەرەکی بەرێز (صدام حسین) تان پێ‌ڕادەگەیەنم بە بۆنەی ئاهەنگەکانی جەژنی نەورۆز ، پێشتان ڕادەگەیەنم کە گەلی عیراق دەبێ هەر لە ئاهەنگ‌و شایی‌و هەڵپەرکی سەرکەوتن‌دا بژی ..

بەر لە چەند ڕۆژێك گیانە ئازایە عیراقی‌یەکان جارێکی تریش دووپاتی‌یان کردەوە بۆ هەموو ئازادیخوازانی جیهان کە گەلێکی قارەمانەو لەپێناوی پاراستنی شەرەف‌و خاك‌و کەرامەتدا هەموو کاتێك گیانی لەسەر دەستەو لەپێناوی شەهید دەبێ ...

بەرێزی وتی : -

با رژێمی فاشستی ئێرانی چاك بزانێ کە هەتا باوەڕی بەخوێن ڕشتن‌ و بەگرێ گیراوی هەبێ لە هیچ لایەنێك سەرکەوتن بەدەست ناهێنێ ... بەتایبەت بەرامبەر بە گەلی عیراق ، چونکە یەك گەلەویەك باوەڕەو لە یەك نیشتماندا دەژی ...

کە ئەمڕۆ لێرە لە مەڵبەندی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئاهەنگ دەگێڕین بە بۆنەی جەژنی نەتەوەی کوردمانەوە (نەورۆز) دووپاتی ئەوە دەکەینەوە کە سەرکردایەتی حزب‌و شۆڕش باوەڕی پتەوی بە یەکێتی نیشتمانی‌و پێش‌خستنی دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی‌یەوە هەیە ، چونکە هەموو گەلی عیراق شایانی ئەوەن پێیان بڵێن تێکۆشەر ...

له هەفتەی قادسیەی صدامدا :

بەرنامەی چالاکی فراوان لە هەولێر

بە بۆنەی هەفتەی قادسیەی صدامەوە، شاری هەولێر چەندان چالاکی رۆشنبیری‌و ڕاگەیاندنی فراوانی بەخۆیەوە بینی کە تیایدا سەراپای دام‌و دەزگاو ڕێکخراوە میللی‌و پیشەییەکان بەشداربوون‌و تا ئێستاش بەردەوامە ...

● دەستەی ڕاوێژکاری پارێزگای هەولێر لە پرۆگرامی چالاکی‌یەکانی‌دا کە بەم بۆنەوە دەری کردووە بایەخی بەشداربوونی پارێزگاکەی لە پێشوازی‌و بەرێ خستنی ئاهەنگەکانی هەفتەی قادسیەدا رون کردۆتەوە . ئەمەش هەندێ لەو چالاکی‌یانەیە : -

- کردنەوەی پیشانگای هونەری تەشکیلی کە بە سەرپەرشتی بەرێز سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەراندنی ناوچەی کوردستان کرابەوە.
- پیشانگای کتێب کە دەزگای نیشتمانی دابەش‌کردن لە هۆڵی کۆلیژی بەڕێوەبردن بە سەرپەرشتی بەرێز سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانان ڕێکی خست .
- سازکردنی چەند کۆڕێك لە زانکۆی صلاح‌الدین‌و کۆڕێکی تایبەتی بۆ مامۆستا قیس حزام .
- پیشانگایەکی کتێب لە کۆلیژی ئاداب بە سەرپەرشتی بەرێز عەمیدی کۆلیژەکە .
- نیشان دانی فلیمی «چەند بەشێك لە قادسیەی صدام» لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری جەماوەرەوە .
- ڕێك خستنی چەند گەلە کاریەك لە یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانی هەولێرو چەند گەلە کاریەك لە بەڕێوەبردنی ناوخۆیی پارێزگای هەولێر .
- پێشکەش کردنی کۆڕێك بۆ مامۆستا شریف علوان لە هۆڵی کۆلیژی بەڕێوەبردن بە سەرپەرشتی هاوڕێ رازگری لقی هەولێری بەعسی سۆشیالیستی عەرەب .
- میهرەجانی رۆشنبیری کە هەفتەیەك دەخایەنێت لەلایەن کۆلیژی ئادابەوە بە سەرپەرشتی پارێزگاری هەولێر .
- چەند پیشانگایەکی پۆستەری سیاسی‌و پیشانگای وێنەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین .
- کۆنگرەیەکی زانیاری بۆ قوتابیانی ناوەندی‌و دواناوەندی کە یەکێتی قوتابیان‌و لاوان ڕێکی خست .
- کردنەوەی چەند بازاڕگایەکی خەیری بە سەرپەرشتی بەرێز پارێزگاری هەولێر .
- ڕێك‌خستنی چەندان یاری تۆپی پێ‌و یاری شەترەنج لە لایەن لاوانی هەولێرو زانکۆوە
- کۆنگرەیەکی رۆشنبیری‌و ڕێك خستنی میهرەجانێکی فراوانی شیعر خوێندنەوەو ئاهەنگی مۆسیقای چالاکی قوتابخانەکان .
- کۆنگرەیەکی پیشەسازی‌و بازرگانی بەڕێوەبردنی ناوخۆیی کە لەسەردەمی جەنگ دا بەدی هاتوون .
- پیشانگایەکی زانستی مەڵبەندی زانستی بە چاودێری بەرێز ئەمینداری گشتی رۆشنبیری‌و لاوانەوە
- پۆستەری سیاسی لە کۆلیژی زانستی‌دا. هەروەها یەکێتی ئافرەتانی هەولێر بەرنامەیەکی تایبەتی بەجێ هێناو لە قەزاو ناحیەکانی هەولێردا دیسانەوە بەرنامەی چالاکی رۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن ڕێك خراو ئاهەنگی شادی بەم بۆنە پیرۆزەوە بەردەوامە .

لقی هەولێر

پیشانگای سەرجەمی مامۆستایانی

پارێزگاکانی کوردستان

بەرێز یەحیا جاف سەرەکی ئەنجوومەنی ڕاپەراندنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانی پیشانگایەکی هونەری تەشکیلی‌و پۆستەری سیاسی کردەوە کە نووسینگەی سکرتاریەتی نەقابەی مامۆستایانی ئۆتۆنۆمی سازی کرد بوو .

ئەو پیشانگایە کە لقەکانی نەقابەی مامۆستایانی پارێزگاکانی هەولێرو سلێمانی‌و دهۆك تێیدا بەشداریان کرد بوو ، بریتی بوو لە ٥٠ تابلۆی زەیت‌و ئاوی‌و پۆستەر بۆ بەرجەستەکردنی سەرکەوتنەکانی هێزە چەکدارە دلێرەکانمان بەسەر هێزەکانی دوژمنی ئێرانی داخ لە دل و پیشاندانی ڕوو بەری ڕاپەڕینی ئەو شارستانیەتەبەی ناوچەکە بەخۆیەوەی بینیویە لەسایەی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەمووزی نەمردا .

Institut kurde de Paris